БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 166 (8386)
ИЮЛИИН 16
ВТОРНИК
1957 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Тэжээл бэлэдхэлгэдэ бүхы хүсэеэ элсүүлхэ

Ниитынгээ адуу малда хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ халуун хаһа хаа хаанагүй ерэнхэй. Байгал шадарай аймагууд үбһэндөө ороһоор хахад һара болоо. Мүн эдэ үдэрнүүдтэ Яруунын, Хэжэнгын, Баргажанай, Закаменай болон бусад аймагуудай колхозууд болон совхозууд сабшалан дээрэ гараа. Зарим газарта эртын силос дарагдажа байна. Түнхэнэйхид набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ даабаряа дүүргээд, тэрэнээ гурба дахин шахуу үлүүлэн дүүргэхын хойноһоо тэмсэнэ.

Манай газетын мүнөөдэрэй номерто Хэжэнгын аймагай Энгельсын нэрэмжэтэ колхозойхидой үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ байһан тухай тодорхойгоор бэшэгдэбэ. Энэ колхозой гэшүүд мүнөө жэл ниитынгээ адуу малай (бултыень эбэртэ малда абахада) толгой бүридэ 21 центнер бүдүүн тэжээл, тэрэ тоодо 16 центнер үбһэ болон зелёнко бэлэдхэхэ гэжэ шиидэнхэй. Тэрээнһээ гадна үнеэн бүридэ 10 тонно, эхэ хонин бүридэ 2 центнер шэмэтэ силос дараха зорилготой.

Табиһан энэ зорилгоёо бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө үдэр саг гээнгүй бүхы хүсэеэ үбһэ сабшалгада, нэн түрүүн намаг газарай, ойн соорхойн ногоое сабшалгада тэдэнэр табяа. Хажуугаарнь набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ, эртын силос дараха хүдэлмэри эмхидхэгдэнхэй.

Тииһээ тиитэр тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри республикын олохон аймагуудта ханлалтагүйгөөр ябуулагдана. Жэшээнь, малаар олон Иволгын аймагые абажа үзээ. Тус аймагай олонхи колхозууд мүнөө хүрэтэр тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэриие үргэн далайсатайгаар эхилээдүй байһаар. Тиин эндэхи «Коминтерн», Булганинай, Сталинай, Кировэй нэрэмжэтэ колхозуудта арбан үдэр урид намаг газарай ожорһо ногоое сабшажа эхилхэдэ болохо байгаа бшуу. Аймагай колхозууд үни хада набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргэхэ аргатай байгаад, тэрэниие муугаар эмхидхэһэнһээ боложо, түсэбөө арайхан гэжэ арбаад процент дүүргэжэ байнхай. Мүнөө хүрэтэр эндэхи колхозууд болон МТС-үүд үбһэ хуряалгынгаа машина зэмсэгүүдые заһабарилжа дүүргээгүй байһаар. Июлиин арбанай мэдээгээр аймагай колхозуудай морин косилка болон тармуурнуудай гурбанайнь нэгэ хуби заһагдаагүй.

Мүн иимэрхүү байдал Сэлэнгын, Кяхтын, Зэдын аймагуудта үзэгдэнэ. Сэлэнгын аймагай колхозууд болон совхозой газар дээрэ хэды ехэ шүгы бургааһан ургадагшье һаань, тэндэ набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри тон мууса эмхидхэгдэнхэй. Һүүлэй мэдээгээр эндэ оройдоол долоон зуугаад центнер набша намаа бэлэдхэгдээ. Тиин намаг газарай, ольторог шугын үбһэ ногооной ургажа хүсэбэшье сэлэнгээрхин үбһэндөө орохые яаранагүй. Хээрын ногоо, халаахай мэтые сабшажа, эртын силос дараха хүдэлмэри баһал гэдэргэ татагдана.

Гол түлэб мал ажал эрхилдэг манай республикын эрхэ байдалда тэжээл бэлэдхэлгэ гээшэ ажахын эгээл шухала хүдэлмэри болоно. Энэ хүдэлмэриин ямараар эмхидхэгдэһэнһээ, хэды шэнээн тэжээл бэлэдхэгдэһэнһээ боложо ниитын адуу малай олошорхо, ашаг шэмынь дээшэлхэ хэрэг ...идхэгдэхэ болоно ха юм.

Иимэ ехэ удхашанартай, харюусалгатай хүдэлмэридэ хайша хэрэгээр, яаралгүйгөөр хандажа байһан баримтануудые тэсэхын аргагүй. Тиимэһээ партиин айкомууд, колхозуудай болон совхозуудай, машинно-тракторна станцинуудай партийна эхин организацинууд үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгые үдэр бүриингөө хиналтада абажа, энэ шухала хэрэгтэ бии байһан дутагдалнуудые дары усадхажа, хүдөөгэй ажалшадай бүхы хүсые тэжээл бэлэдхэлгэдэ элсүүлхэ уялгатай. Үбһэ хуряалгын түрүүшын үдэрһөө эхилжэ социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ шухала. Үдэрэйнгөө даабари хоёр дахин үлүүлэн дүүргэхэ гэһэн Энгельсын нэрэмжэтэ (Хэжэнгэ) колхозой морин косилкашадай, гар хажууршадай үүсхэл халуунаар дэмжэгдэхэ зэргэтэй.

Колхозуудай правлени болон МТС-үүдэй дирекци үбһэ хуряалга дээрэ хүдэлэгшэдэй, набшаһата тэжээл бэлэдхэгшэдэй, мүн силос дарагшадай ажалые зүбөөр эмхидхэхэ, үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллаха, хүдэлмэриин һүүлээр зохидоор амарха арга тэдэнэртэ олгохо уялгатай. Хүдөөгэй ажалшадые бүхыдэнь тэжээл бэлэдхэлгэдэ гаргахын түлөө колхоз бүхэндэ, комплексно томо бригада бүридэ хүүгэдэй ясли, сад болон талмай түхеэрхэ шухала.

Ашаг шэмэтэ малаа силосоор хангахын түлөө кукурузын, наран сэсэгэй ургасын хойноһоо һайса харууһалха, саг соонь ряд хоорондын элүүрилгэ хэхэ хэрэгтэй. Мүн энэ һарада силоснэ түхеэрэлгэнүүд баригдажа дүүргэгдэхэ ёһотой.

Арад зонойнгоо ажана байдалые улам һайжаруулхын түлөө парти, правительствынгаа табижа байһан анхарал оролдолгодо харюу болгон, энэ жэлдэ нииитынгээ адуу малда хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлэдхэжэ абая.

Нүхэдүүд, хүдөөгэй ажалшад! Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ бултадаа гаража, үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллая!

Президент Хо Ши Мин Читэдэ ерэбэ

ЧИТА, июлиин 13. (ТАСС-эй тусхай корр). Пхеньянһаа Европын арадай демократиин оронуудта ошожо ябаһан, Вьетнамай Демократическа Республикын президент Хо Ши Мин, тэрээнтэй суг ябалсаһан вьетнамска делегациин гэшүүд эндэ ябууд хүрэбэ.

Үглөөнэй арбан час. ДРВ-гэй болон СССР-эй гүрэнэй тугуудаар гоёон шэмэглэгдэһэн Читын аэродром дээрэ айлшадые угтахын тулада советскэ, партийна болон олониитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд сугларһан байгаа. Ялагар сагаан самолёт хадануудай саанаһаа бултайн гаража, огторгойдо харагдаад уданшьегүй аэродром дээрэ ерэжэ буугаа. Тиигээд, ДРВ-гэй президент Хо Ши Мин, тэрээнтэй суг ябалсаһан хүнүүд самолёдһоо гараа. Москваһаа Читэдэ ерэһэн СССР-эй МИД-эй генеральна секретарь Б. Ф. Подцероб, КПСС-эй ЦК-гэй таһагые даагшын орлогшо И. Т. Виноградов, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй канцеляриин начальнигай орлогшо В. Г. Высотин, Читын облгүйсэдкомой түрүүлэгшэ А. И. Смирнов, партиин Читын обкомой нэгэдэхи секретарь А. И. Козлов, Забайкалиин сэрэгэй округые командалагша генерал-полковник Д. Д. Лелюшенко болон бусад харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд айлшадые амаршалаа.

СССР-тэ байдаг ДРВ-гэй посол Нгуен Ван Кинь президент Хо Ши Миниие угталсаа.

Угтагшад айлшадтай хани ёһоор гараа барилсаа. Айлшадта баглаа сэсэгүүд барюулагдаа. Тиигээд хани халуун хөөрэлдөөн болоо.

Богонихон саг соо амарһанайнгаа һүүлээр, президент Хо Ши Мин, тэрээнтэй суг ябалсаһан хүнүүд самолёдтоо һуужа, баруун зүг барин ниидэн гараа.

*

ИРКУТСК, июлиин 13. (ТАСС). Вьетнамай Демократическа Республикын президент нүхэр Хо Ши Мин Читэһээ самолёдоор эндэ ерээ.

Вьетнамай Демократическа Республикын болон СССР-эй гүрэнэй тугуудаар гоёон шэмэглэгдэһэн Эрхүүгэй аэродром дээрэ нүхэр Хо Ши Миниие, тэрээнтэй суг ябалсаһан хүнүүдые областиин партийна, советскэ эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, олониитын түлөөлэгшэд угтаа.

Эрхүүгэй облгүйсэдком сайлалга хэжэ, президент Хо Ши Миниие хүндэлөө. Сайлалга хани ёһоор үнгэрөө.

Ойр зуура амарһанайнгаа һүүлээр, вьетнам арадай түлөөлэгшэд «ТУ-104» самолёдто һуужа, баруун зүг барин ниидэн гараа.

***

ОМСК, июлиин 13. (ТАСС-эй тусхай корр.). Вьетнамай Демократическа Республикын президент Хо Ши Мин мүнөөдэр эндэ ерээ. ДРВ-гэй болон Советскэ Союзай тугуудаар шэмэглэгдэһэн Омск аэродром дээрэ президентые, тэрээнтэй суг ябалсаһан хүнүүдые Омско облгүйсэдкомой түрүүлэгшэ М. Е. Демиденко, КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь Е. П. Колушинский, советскэ, партийна, олониитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд угтаа. Ойр зуура амараад, президент Хо Ши Мин, тэрээнтэй суг ябалсаһан хүнүүд Москва орохоёо ниидэн гараа.

Бүхэдэлхэйн фестивальда хабаадаха советскэ делегаци

Советскэ болон хариин журналистнуудай пресс-конференци

Советскэ болон хариин журналистнуудай пресс-конференци июлиин 12-то Москвада болоо.

Пресс-конференциие нээхэ зуураа, фестивалиин прессцентрын хүтэлбэрилэгшэ А. А. Вишневский советскэ делегациин хүтэлбэрилэгшэ ВЛКСМ-эй ЦК-гэй секретарь Н. Н. Месяцевтэй, хүтэлбэрилэгшын орлогшонор Л. И. Волынкинатай, А. М. Козловтой, тэрэшэлэн делегациин ураһайханай хүтэлбэрилэгшэ режиссер РСФСР-эй арадай артист Р. В. Захаровтай журналистнуудые танилсуулаа.

Бүхэдэлхэйн фестивальда хабаадалсаха советскэ залуушуулай делегаци гурба мянган хүнһөө бүридэхэ юм гэжэ Н. Н. Месяцев мэдүүлгэ хэхэдээ хэлээ. Энэ делегаци манай орондо ажаһуудаг бүхы арадуудые түлөөлһэн, элдэб олон янзын ажал хэдэг эдир залуу хүбүүд, басагад болоно. Тэдэнэй дунда затуу хүдэлмэришэд, колхознигууд, МТС, совхозуудай хүдэлмэришэд, студентнүүд, интеллигенци оролсоно. Ураһайханай бүлэгтэ 2.400 хүниинь хабаадажа, фестивалиин үедэ концертнүүдые харуулха, ураһайханай талаар болохо мүрысөөнүүдтэ хабаадагшадые томилхо байна.

Советскэ эдир залуу хүбүүд, басагад хариин оронуудһаа ерэһэн делегацинуудтай үдэр бүри уулзалганuудые хэхэ юм.

Союзна республиканууд советскэ делегацида оролсохо эрхим хүнүүдээ томилхоһоо гадна, тусгаар делегацинуудые, хамта дээрээ дүрбэ мянга шахуу хүниие Москва эльгээхэ юм.

Туристска путёвконуудые абаһан 60 мянган советскэ эдир залуу хүбүүд, басагад Москвада айлшалха байна.

Ураһайханай бүлэг тухай советскэ делегациин хүтэлбэрилэгшын орлогшо Л. И. Волынкина дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө.

(ТАСС).

Республикын колхозуудта ба совхозуудта һү һаалга тухай

1957 оной июлиин 10-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	һү һаалга: Жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)	һү һаалга: 1957 ондо 1956 онойхидо орходоо	Үнеэн бүриһөө һаагдаһан һүн (килограммаар): 6 һара 10 хоног соо	Үнеэн бүриһөө һаагдаһан һүн (килограммаар): Тэрэ тоодо июлиин 10 хоног соо
Е-Кударын	47,6	137,5	727	79
Баргажанай	61,0	177,2	532	54
Бичурын	75,8	197,0	822	67
Зэдын	59,5	137,4	772	61
Яруунын	65,8	156,6	739	65
Заиграйн	63,0	154,9	743	65
Закаменай	44,0	115,9	341	34
Иволгын	74,6	147,7	796	55
Кабанскын	55,9	130,9	780	75
Хэжэнгын	54,8	128,9	527	56
Кударын	67,7	159,9	818	63
Курумканай	72,1	174,2	614	56
Кяхтын	72,3	174,9	906	60
Мухаршэбэрэй	67,9	172,3	723	69
Прибайкальска	56,2	128,4	984	92
Сэлэнгын	68,0	153,9	890	54
Тарбагатайн	75,7	166,6	965	64
Ториин	60,5	164,7	505	47
Түнхэнэй	53,3	112,2	594	53
Хориин	63,9	145,6	706	63
СОВХОЗУУД				
Кяхтын	79,3	185,5	1024	84
«Эрдэм»	62,4	140,5	934	68
Бичурын	70,5	248,6	934	91
Яруунын	56,6	151,8	835	61
Боргойн	39,3	114,6	788	72
Сэлэнгын	56,7	151,7	702	45
Хориин	47,7	113,0	481	49

Республикымнай аймагууд ажахын жэлэй түрүүшын хахадта нёдондонойхиһоо 12,5 мянган тонно һү ехээр абаа гэхэ гү, али һү абалгые 1,5 дахин ехэдхээ. Мүн совхозууд нёдондонойхиһоо 1400 тонно ехэ һү абаба.

Илангаяа Бичурын, Кяхтын, Мухаршэбэрэй, Баргажанай, Курумканай болон бусад аймагууд һү абалгаар һайн амжалтануудые туйлаа. Июнь һарада зарим аймагууд үнеэн бүриһөө 200 килограммһаа дээшэ һү һаажа ехэ амжалта туйлаба.

Һү улам ехээр һааха арга боломжотой эгээл таатай саг—июль һарада урда һарануудта орходоо бүри ехээр һү һаажа абахаар байгаа.

Гэбэшье, июль һарын түрүүшын 10 хоногой дүнгүүдые хаража үзэхэдэ зарим аймагууд һү һаалгые ехэдхээгүй, харин бүри бага болгожорхёо. Илангаяа Яруунын, Хэжэнгын, Түнхэнэй, Сэлэнгын, Кяхтын, Курумканай ба бусад аймагууд июнь һарын гурбадахи 10 хоногойхидо орходоо июль һарын түрүүшын арбан хоногто бага һү һааһан байна. Тиигэжэ эдэ аймагуудта һү ехээр һаахын түлөө тэмсэлэө мүнөө һуладхажархиһанине гэршэлнэ.

Зарим аймагууд үбэлэй һарануудта һү һаалгые ехэдхэхэ талаар һайн амжалтануудые туйлаа һэн. Жэшээлхэдэ, Зэдын аймагай колхозууд энэ жэлэй мартын 10-да нёдондоной тэрэ үеынхиһөө һү һаалгаяа 75 процентээр ехэдхэһэн юм. Теэд мүнөө июлиин 10-да нёдондоной тэрэ үеынхиһөө һү һаалгые оройдоо 37 процентээр дээшэлүүлээ. Кабанскын аймаг мүн лэ 47 процент дээшэлүүлһэн һаа, мүнөө 31 процентээр һү һаалгаяа бага болгоо. Мүн Закаменай, Прибайкальска аймагууд һү һаалгала нёдондонойхиһоо бага болгоо. Прибайкальска аймаг үнгэрхэдөө июнь һарада нёдондоной июнь һарынхиһаа 20 процент бага һү абаа юм.

Мүн тинхэдэ республикын зарим совхозууд һү һаалгые дээшэлүүлхын түлөө тэмсэл тон һулаар ябуулна. Жэшээлхэдэ, Хориин совхоз июниин 10-да нёдондонойхиһоо һү һаалгаяа оройдоо 13 процентээр дээшэлүүлээ. Боргойн совхоз 14 процентээр һү һаалгаяа дээшэлүүлбэ. Хориин совхозой үнеэдэйнь ашаг шэмэ энэ жэлдэ оройдоо 6 процентээр дээшэлһэн, тинхэдэ Боргойн совхоздо 10 процентээр доошолоо. Боргойн совхоздо һү ехээр абахын түлөө тэмсэлэй тон һулаар табигдаһанһаа боложо, олон һаалишад үнеэдһээ һү ехээр һаахые оролдодоггүй байһаниинь тусхай шалгалтаар элирүүлэгдээ. Жэшээнь, һааһан үнеэдыень дахин һаахада, түрүүн һаагдаад байһанһаань 20—30 процент һүн нэмэжэ гараа юм. Тингэжэ эндэхи һаалишад ажалдаа тон хайша хэрэгээр хандадаг, үнеэдээ эртэ шэргээжэрхидэг, ашаг шэмыень дээшэлүүлхын түлөө оролдодоггүй байна.

Республикын олохон аймагууд һү һааха түсэбөө июнь һарада дүүргээгүй. Жэшээнь, Түнхэнэй аймаг 400 тонно,Ториин 117 тонно, Кабанскын 159 тонно, Закаменай 125 тонно, Кударын 164 тонно, Зэдын 149 тонно түсэбэй ёһоор дутуу абаа. Мүн совхозууд 100 тонно шахуу һү дутуу абаа.

Һү багаар һаажа байһанай гол шалтагаан хадаа үнеэдэй адуулгые муугаар эмхидхэһэн дээрэһээ болоо. Мүнөө хүрэтэр олохон аймагуудай колхозуудта үнеэдые түхеэреэн сүүдхэ соо адуулгые эмхидхээгүй, ногоон тэжээлээр ба концентрадаар үнеэдээ эдеэлүүлнэгүй. Зарим газарта үнеэдэй уһалалгые муугаар эмхидхэнхэй. Тингэжэ зарим газарта һү һаалгые ехэдхэхын түлөө үнеэдые һайнаар һааха тэмсэл оролдолго үгы байна. Мүн гүүртэнүүд дээгүүр малые харууһалха юрын зоотехническэ заабарн һургаал үгы. Олохон колхозуудай правлени ба партийна организаци һү һаалгые ехэдхэхын түлөө тэмсэлые һулаар эрхилнэ, малшадай дунда социалистическэ мүрысөө бодото һайнаар эмхидхэнэгүй.

Үнгэрэгшэ декада соо олохон лэ аймагуудай гүрэндэ бага һү тушааһан ба худалдаһаниие тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Жэшээнь, Кяхтын аймаг июнь һарын түрүүшын декадада орходоо июль һарын түрүүшын декадада 39 тонно бага һү гүрэндэ тушаагаа. Мүн Түнхэнэй, Тарбагатайн, Зэдын болон бусад аймагууд урдахи декадада орходоо мүнөө декадада бага һү гүрэндэ тушааһан ба худалдаһан байна.

Мүнөө жэлдэ түсэбһөө гадуур 25 мянган тонно һү гүрэндөө тушааха гэһэн республикынгаа абаһан уялгые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө үлэһэн һарануудта илангаяа зунай хүхэ ногооной сагта үнеэдһээ һү һаалгые 2—3 дахин ехэдхэхые оролдожо шанга тэмсэл ябуулхаар болоо.

Түрэл орон доторнай

Ростов-на-Дону городто саг үргэлжын цирк баригдаба. Тэрэнэй харалгын зал 1 500 хүнэй һууритай. Циркын байшан соо артистнуудай июураа гримдэхэ 36 таатай зохид таһалганууд бии. Репетици хэхэ зал, фойе соонь амаралтын таһаг, столово, душ, медицинскэ пункт түхеэрэгдэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: циркын байшан.

ТАСС-эй фотохронико.

Горький хотын автозавод автомобильнуудай запасной частьнуудые нёдондонойхиһоо һургагүй ехээр гаргадаг болоо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: запасной частьнуудые хэдэг цехын эрхим хүдэлмэришэн И. С. Тюльмаев Казахстан эльгээгдэхэ мотор ашахаяа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

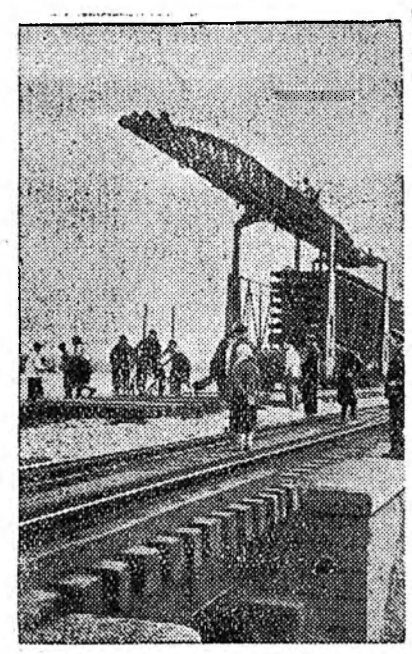

Урда Уралай түмэр харгы зайн галай хүсөөр ябадаг болохо Курган-Шумиха гэжэ түмэр харгын участогай харгы зам болон станци шэнэлэн заһажа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түмэр харгын Курган-Шумиха гэжэ участок дээрэ рельс һэлгэжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Латвийска ССР. Автобусуудай кузов хэдэг «РАФ» гэжэ Ригиин завод хүндэтэ захил дүүргэнэ. Тус завод Москвада Бүхэдэлхэйн фестивальда ерэгшэдые зөөхэ автобусуудта табигдаха хүнэй хэлэһэн үгэ бэшэхэ, радио дамжуулха түхеэрэлгэнүүдтэй 40 автобусой кузов хэжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ригиин «РАФ» заводой каркасно-хабсаралгын цех соо автобус хабсаржа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

„ЧКД-Сталинград“ заводто 1957 оной июлиин 11-дэ Н. С. Хрущевой хэлэhэн үгэ

Хүндэтэ нүхэд, Прага городой заводууд болон фабриканuудай эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон албахаагшад!

Баатарлиг Сталинградай алдарта нэрээр нэрлэгдэhэн заводто ерэжэ, таанадые амаршалхада тон аятай байна. **(Удаан альга ташалга).**

Таанадта, таанадаар дамжуулан ахадүү Чехословакиин хүдэлмэришэн ангида, бүхы ажалшадта Советскэ Союзай олон миллион тоото хүдэлмэришэн ангиин зүгhөө үнэн зүрхэнэй амаршалга хүргэнэб! **(Нэрьемэ удаан альга ташалга, «ура!» хашхаралдаан болоно).**

Хүндэтэйгөөр угтадаг Чехословакида Советскэ Союзай Партийно-правительственнэ делегаци гурбадахи үдэрөө айлшалжа байна. Хилэhээ эхилээд, хаа хаанагүй бидэнние угаа халуунаар угтадаг байгаа. Эбтэй эетэй бүлэ дотор хүндэтэ ахаяа угтаhан шэнгеэр, Чехословакиин ажалшад манай советскэ делегацие угтаа. Чехословакиин гражданинуудай иимэ хани халуунаар угтаhанай түлөө маанадай ехээр баярлажа, баясхалан хүргэжэ байhые элишэлэн мэдүүлхэ үгэшье олохонь бидэндэ бэрхэтэй байна.

Танай гайхамшагта заводой хэдэн гол шухала цехүүдтэ орожо, хүдэлмэришэдтэй, инженернүүдтэй, танай хүтэлбэрилэгшэдтэй мэнэ hаяхан бидэнэр уулзажа, танилсаад байнабди. Маанадые эндэ мүн лэ угаа ехэ халуунаар амаршалаа. Таанадай амаршалга гансахан бидэнэртэ, делегациин гэшүүдтэ хамаадана бэшэ, харин эдэ амаршалгануудтнай манай ороной хүдэлмэришэн ангида, бүхы ажалшадта, социализмын илаhан агууехэ орондо дурладаг, тэдэнние ехээр хүндэлдэг байhанаа таанадай мэдүүлhэн ябадал болоно гэжэ бидэнэр hайнаар ойлгонобди. Бидэнэр хадаа энэ агууехэ ороной түлөөлэгшэдынь, тэрээндэ алба хэгшэдынь болонобди.

Нүхэдүүд! Манай оронуудай арадууд үни холоhоо хойшо хани барисаатай байhан юм. Энэ хани барисаан шанга шалгалтануудые дабажа, хоорондоо хёморхо гү, али эбээ алдаха ябадалаар хэзээдэшье гутаагдаагүй.

Танай орон Европын эгээн тэг дунда оршодог, орондотнай эб найрамдалда дуратай хүнүүд ажаhуудаг. Словагууд болон чехүүд хэндэшье, хэзээдэшье дайлан ороогүй байха юм. Харин тад hөөргэ, тэдэнэр хэдэн зуун жэлэй туршада элдэб эсын булимтарагшадай добтолгонуудта дайрагдажа, хохидолдо ородог байгаа. Чехословакиин арадуудай эсэшэ сусашагүй ажалай ашаар мүнөө сэсэглэн hалбаржа байhан танай газарай заха хизаар бүхэндэ арадай хүлhэн адхархаhаа гадна, мүн халуун шуhаниинь адхарhан байна.

Харин булимтарагшад үни удаан саг соо Чехословакие доромжолон дарлажа байгаа. Тевтоной рыцарьнүүд, австро-венгриин баронууд, Германиин милитаристнууд, бусад булимтарагшад танай газар дээрэ хэтэдээ бэхижэн үлэхэ гэжэ hэдэдэг hэн. Тэдэнэй хэдэн зуун жэлдэ эзэрхэжэ байhан болобошье, национальна нэрэ хүндынгөө түлөө тэмсэлые танай арад хэзээдэшье зогсоогоогүй юм. Эрхэ сүлөөгэй нангин хэрэг, Чехословаки эрхэ сүлөөтэй, бэеэ даанхай болохо гэhэн угаа ехэ этигэл найдабари арадай сээжэ зүрхэндэ хододоо хадуугдажа ябадаг байгаа.

40 жэлэй саада тээ Агууехэ Октябриин социалистическэ революциин боложо, бүхы хуушан дэлхэйе доhолгоод, Россида ажалшадай социалистическэ гүрэнэй тогтоогдоод байхада эрхэ сүлөө, национальна бэеэ даанхай байдал тээшэ Чехословакиин арадуудай хэтэ үеhөө хойшо жүдхэдэг эрмэлзэлгэдэ харин богоолшологшод газаа тээhээнь hаад ушаруулха шадалгүй болоhон байна.

Имагтал hайн hайхан сэдьхэлтэй, угаа ехэ зоригтой арад хэдэн зуун жэлэй туршада эрхэ сүлөөдэ залирашагүй ехээр этигэдэг байжа, национальна культураяа аршалан хамгаалжа ба саашадань хүгжөөн бадаруулжа, хэтэ холынгоо үг заншалые алдангүй ябажа шадаха байна. Мүнөө шэнэ социалистическэ Чехословакида арадай түүхэтэ угаа ехэ заншалнууд социализмын түлөө тэмсэхэдээ туйлаhан агууехэ заншалнуудтай гайхамшагтай hайнаар зохилдуулагдана.

Чехословакиин арадуудай аша туhые империалистнууд хэзээдэшье хараадаа абадаггүй байгаа. Тэдэнэр танай оронние тогтууригүй, колони шэнги байлгаха гэжэ хүсэдэг байгаа. Чехословакиин хүдэлмэришэдые, ажалша таряашадые, арадай интеллигенцие дотоодын болон гадаадын дарлагшадhаа богоол шэнгеэр дулдыданги байлгаха гэжэ империалистнууд оролдоходоо, орон доторхи үсөөхэн тоото бүлэг мүлжэгшэдые дэмжэдэг байhан юм. Танай арад шэнги иимэ арадые хэтэ үедэнь мэдэл доро баряад байжа болохо гээшэ аал? Чех ба словак эхэнүүд өөhэдынгөө хүбүүд басагадые хариин дарлагшадай богоолнууд байхаар бэшээр, харин оронойнгоо эрхэ сүлөөтэй хүбүүд басагад байхаар хүмүүжүүлдэг байгаа бэшэ аал? Чехословакиин хүдэлмэришэд болон таряашад ороноо өөhэдөө хүтэлбэрилжэ, тэрэнэйнгээ бүрин эрхэтэй эзэдынь боложо шадаха байна бэшэ аал?

Дотоодынгоо болон гадаадын дарлагшадтай тэмсэхэдээ Чехословакиин хүдэлмэришэн анги өөрынгөө революционно партие—Чехословакиин дайшалхы Коммунистическэ партие байгуулаа. Танай арадай агууехэ хүбүүн Клемент Готвальд дайсадтай тэмсэл соогуур Чехословакиин коммунистнуудай партие эсэшэ сусашагүйгөөр хатуужуулан шэрээгээ. Компартиингаа шалгагдамал хүтэлбэреэр танай ороной ажалшад 1945 ондо агууехэ илалта туйлажа, Чехословакида арадай-демократическа шэнэ байгуулалта тогтооhон, бүхы баялигаа, хүнэй аша туhада зорюулагдадаг хамаг юумые бүтээдэг хүдэлмэришэд, ажалша таряашад, интеллигенци оронойнгоо бүрин эрхэтэ эзэдынь болоhон байна бшуу.

Чехословакида капиталистнууд болон помещигүүдэй засаг hэргээхэ гэжэ социализмын дотоодын болон гадаадын дайсадай 1948 оной февральда hэдэлгэ хэхэдэнь, Чехословакиин ажалшад национальна фронтын зэргэдэ бата нягтаар эмхидэн жагсажа, революционно туйлалтануудаа эрид шууд хамгаалhан байгаа. Социализм байгуулха хараа бодол баримталдаг бүхы хүсэнүүдые, национальна фронтын хүсэнүүдые Чехословакиин Коммунистическэ парти эмхидхэн нэгэдүүлжэ, толгойлhон байна.

Чехословакиин Коммунистическэ партида алдар соло! **(Нэрьемэ удаан альга ташалга «Ура!» хашхаралдаан, «Чехословакиин Коммунистическэ парти мандаха болтогой!» гэhэн юрөөл табилга болоо).**

Нүхэдүүд! Оронние хүтэлбэрилжэ шадаха гансахан лэ хүсэн болонобди гэжэ капиталистнуудай өөhэдыгөө тоолодог үе саг бусалтагүйгөөр үнгэрөө. Капиталистическэ байгуулалтада орходоо социалистическэ байгуулалта арсашагүй булюу hайн гэжэ Советскэ Союзай дүшэн жэлэй хүгжэлтын бүхы дүй дүршэл, тиигээд Европын болон Азиин арадай демократиин бүхы оронуудай дүй дүршэл гэршэлэн тодоруулаа. Социалистическэ хүгжэлтынгөө үедэ танай ажалаар туйлагдаhан үрэ дүнгүүдые хараад үзэг лэ. Мүнөө Чехословаки дайнай урда тээхидэ орходоо промышленна продукци 2,5 дахин ехээр абадаг болоо. Омгорхохоор юумэ яhала бии! Имагтал арадай демократическа байгуулалта, Коммунистическэ партиингаа хүтэлбэреэр социализмын замаар дабшажа ябаhан хүдэлмэришэн ангил иимэ түргэн хүгжэлтэ туйлажа шадаха байна.

Пролетарска интернационализмын хараа бодол шууд баримталдаг марксистско-ленинскэ дайшалхы парти байhанаа Чехословакиин Коммунистическэ парти харуулаа. Чехословакиин Коммунистическэ парти хадаа Чехословакида буржуазна засагай байха үедэ капиталистическэ дарлалтада эсэргүүсэн сусаршагүйгөөр тэмсэдэг байгаа, дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ фашизмда эсэргүүсэн Чехословакиин ажалшадай хэhэн революционно тэмсэлые оюун бэлигтэйгээр эмхидхэгшэ ба хүтэлбэрилэгшэ, дайнай хойто тээхи үедэ социалистическэ байгуулалтые эмхидхэгшэ ба хүтэлбэрилэгшэ байгаа гэжэ бидэнэр, Советскэ Союзай коммунистнууд hайн мэдэнэбди.

Чехословакиин Коммунистическэ парти социализм байгуулхын түлөө ажалшадай тэмсэл толгойлхо зуураа, марксистско-ленинскэ гол ёhонуудые хододоо шууд сэхээр хамгаалдаг байгаа, хамгаалнашье, мүн марксизм-ленинизмын агууехэ үзэл сурталай ариг сэбэр байхын түлөө тэмсэхэдээ, ревизионистнуудта шанга сохилто үгэдэг байгаа, үгэнэшье, өөрынгөө республикын хүгжэлтын онсо өөрэ илгаае хараадаа абан марксизм-ленинизмые шадамараар, творческоор хэрэглэнэ.

Социалистическэ лагериин орон бүхэн түүхэтэ, экономическа болон культурна хүгжэлтэhөө, национальна заншалнуудhаа боложо онсо өөрэ байдалтай байха юм.

Тиин ямар нэгэн тодорхой асуудалнуудта, ямар нэгэн зорилгонуудые шиидхэлгэдэ орон бүхэн, коммунистическэ ба хүдэлмэришэнэй парти бүхэн өөрынхеэрээ хандадаг гээшэ. Энэншье ойлгосотой. Оронойнгоо бодото эрхэ байдалые, экономическа ба культурна талаараа хэр зэргээр хүгжэнги байhые хараадаа абан парти бүхэн хүдэлмэреэ ябуулдаг байна.

Таанадшье иимээр ажалланат, бусад социалистическэ оронуудай коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй партинууд хүдэлмэреэ иимээр эмхидхэдэг байна. Арадай Хитадые жэшээлэн үзыт. Энэ хадаа агууехэ орон мүн. Тиигээд онсо өөрэ эрхэ байдалтай орон гэжэ би хэлэхэ байнаб. Хитад нүхэд бусад оронуудтахи социалистическэ байгуулалтын дүй дүршэлые хараадаа абаха зуураа, энэ дүршэлыень тэрэ хэбээрнь хэрэглэдэггүй, харин марксистско-ленинскэ hургаалые үндэhэ болгон, өөhэдынгөө эрхэ байдалда тааралдуулан социализм байгуулжа байдаг. Энээн дээрэhээ ямаршье арсалдаан гараха ёhогүй байна. Харин, тад hөөргэ, ороноо социалистическэ ёhoop шэнэдхэн байгуулха зорилгонуудые манай хитад ханинарай амжалтатайгаар шиидхэжэ байhанда билэнэр баясанабди.

Хамаг юумээр бэе бэеынгээ хэhэнние дабтадаг байха болоо hаамнай буруу болохо болоно. Зүгөөр, марксизм-ленинизмдэ үнэн сэхэ байха, тэрэнэй үндэhэн гол hургаалнуудта үнэн сэхэ байха эгээн лэ шухала зүйлөөр манай партинууд хэлбэришэгүй бата нэгэн hаналтай байна бшуу. Капиталта ёhо идхан номногшод энэ бата нэгэдэлыемнай hулаpуулха гэжэ хэршье оролдоо hаа, юушье хэжэ шадахагүй. Энэ нэгэдэлээ нюдэнэйнгээ сэсэгы мэтэ аршалан хамгаалдаг байгаабди, саашадаашье хамгаалхабди. **(Нэрьемэ удаан альга ташалга).**

Социализм байгуулха гээшэ бэлэхэн хэрэг бэшэ юм. Социалистическэ ажахы байгуулхын тулада угаа ехэ хүсэл оролдолго гаргаха хэрэгтэй. Энээн тухай өөhэдынгөө дүршэлhөө бидэнэр hайнаар мэдэнэбди.

Социалистическэ революци хэхыень Россин хүдэлмэришэн ангиие, ажалшан арадые агууехэ Ленинэй ямар эрхэ байдалда уряалhыень hанаад үзыт.

Манай орон ажахын болон культурынгаа талаар гээгдэнги байгаа бэлэй. Зүгөөр, мүнөө ямар юумэ туйлаад байhыемнай харыт. Коммунистическэ партимнай промышленна үйлэдбэриин хэмжээнэй талаар ороноо дэлхэй дээрэ хоёрдохи hуурида гаргаад байна. Промышленна үйлэдбэриин хэмжээнэй талаар гансахан лэ США бидэнэй урда тээ ябана. Зүгөөр, бидэнэр США-е удахагүй хүсөөд, ахин гарахабди. **(Удаан альга ташалга).**

Бидэнэр угаа ехэ бэрхэшээлтэй эрхэ байдалда социализм байгуулаабди, тиихэдээ гансаарданги байhан мүртөө, өөрынгөө замда тохёолдоhон тоо томшогүй олон бэрхэшээлнүүдые дабан гараабди, тон олон дайсадай добтолгонуудые гэдэргэнь сохёобди. Хорин таба үлүүтэй жэл соо Советскэ Союз гансахан лэ социалистическэ орон байгаа бшуу.

Зүгөөр, советскэ арад ленинскэ партиин, коммунистнуудай партиин хүтэлбэреэр эдэ бүхы шалгалтые нэрэтэй түрэтэйгөөр дабажа гараа. Бидэнние ямар нэгэ юумэ дутуугаар хэбэ, бидэнние ямар нэгэн асуудалаар алдуу хэбэ гэжэ хэлэдэг тиимэ сэсэшүүл мүнөөшье бии. Россин хүдэлмэришэн анги, ажалшад Ленинэй хойноhоо, Коммунистическэ партиин хойноhоо дабшан ябаа, тиихэдээ бидэнэр социализмда орохо үзэгдөө шэнжэлэгдээгүй замаар ябаабди. Теэд, иимэ агууехэ хэрэг бүтээжэ байхадаа алдуу дутуу гаргангүй байха бэрхэтэй юм. Совет арад хүсэн түгэлдэр социалистическэ гүрэнние байгуулаад, коммунизм байгуулха замаар бата найдамтайгаар мүнөө урагшаа дабшажа ябана. **(Нэрьемэ удаан альга ташалга).**

Агууехэ Октябриин туйлалтануудые хамгаалан арьбадхахадаа, Советскэ Союзай хүдэлмэришэн анги, ажалшад бусад ороной хүдэлмэришэн ангиин дэмжэлгэдэ түшэглэдэг байгаа. Чехословакиин эрэлхэг зоригто хүдэлмэришэн ангиин үзүүлhэн дэмжэлгые бидэнэр hайн hананабди, үндэрөөр сэгнэнэбди. Тиихэдээ, эрхэ сүлөөгэй түлөө, национальна бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэлдэнь ажалшадта ахадүүгэй туhаламжа үзүүлхэ гээшэ интернациональна уялгамнай болоно гэжэ совет арад хододоо тоолодог байгаа, тоолоношье.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ фашизмын дарлалтада орохо аюулай Европын арадуудта тохёолдоод байхада совет арад бусад оронуудай арадуудта ахадүүгэй туhаламжа үзүүлэн, фашизмые бута сохихын түлөө, Европын оронуудай арадуудые гитлеровскэ дарлалтаhаа зайсуулан абархын түлөө хүсэ шадалаа гамнангүйгөөр тэмсэhэн байгаа.

Баруун оронуудай империалистнуудай Мюнхендэ уршагта үгэсөө хэhэнhээ уламжалан танай орондо аймшагтай ехэ аюулай тохёолдоод байхада, Чехословакиин арадуудта Советскэ Союзай туhаламжа үзүүлхээр бэлэн байhыень таанар бултадаа hананат. Манай сэрэгүүд хилэ дээрэ асарагдаад, танай сэрэгүүдтэй хамта Чехословакиин эрхэ сүлөө болон бэеэ даанхай байдалые хамгаалхаар бэлэн байгаа hэн. Зүгөөр, тиихэ үеын польско правительство өөрынгөө ороной газар дээгүүр советскэ сэрэгүүдые гаргахыемнай арсаhан, тиихэдэ Франциин правительство Чехословаки тушаа союзна уялгануудаа дүүргэхэhээ арсаhан байгаа бшуу. Мүн тиихэ үедэ байhан танай правительство Советскэ Союзай туhаламжа үзүүлхэ гэhэн дурадхалые хүлеэн абахаhаа арсаhан байгаа. Тиигэжэ Чехословаки немецкэ фашистнуудай эзэмдэлгэдэ ороо hэн.

Хүндэтэ нүхэд!

Мүнөө дэлхэй дээрэ социализмын хүсэн түгэлдэр лагериин бии болоод байхада, арадай демократиин оронуудай ажалшад шэнэ байдал зохёон байгуулха түүхэтэ зорилгонуудые өөhэдынгөө оронуудта нилээд хүнгэнөөр бэелүүлжэ байна. Юуб гэхэдэ, социалистическэ лагериин оронууд бэе бэедээ ахадүүгэй туhаламжа үзүүлэлсэнэ. **(Нэрьемэ удаан альга ташалга).**

Социалистическэ оронуудай арадууд бэе бэеэ дэмжэлсэхэ зуураа ханинарайнгаа ахадүүгэй туhаламжые үндэрөөр сэгнэдэг, энэ туhаламжа хадаа пролетарска интернационализмын гол ёhонуудай хүсэдөөр бэелhэн ябадал гэжэ сэхэ хэлэдэг байна. Зүгөөр, социалистическэ лагерь дотор тогтоhон ахадүүгэй харилсаа холбоондо болон харилсан туhалалсалгада иимэ бэшээр хандадаг хүнүүд үшөө бии.

Жэшээнь, чехүүд болон словагууд Советскэ Союзай зүгhөө үзүүлэгдэhэн туhаламжа тухай дан ехээр дурдадаг, тэдэнние фашистска дарлалтаhаа совет арад сүлөөлөө гэжэ ехээр хөөрэлдэдэг гэжэ зарим хүнүүд баталан хэлэдэг байна. Энэ туhаламжа алишье талын зүгhөө хододоо үзүүлэгдэдэг байгаа гэжэ, хэн өөрөө сүлөөрхые хүсэнэб, тиигээд, сүлөөрхынгөө түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэнэб, тэдэнниел сүлөөлжэ болохо юм гэжэ иимэ хүнүүд ойлгодоггүй гү, али ойлгохые хүсэдэггүй байна гээшэ.

Чехословакиин арадууд фашизмда эсэргүүсэн национальна ба социальна эрхэ сүлөөгэйнгөө түлөө оролдосотойгоор, шэн зоригтойгоор тэмсэдэг байгаа, бидэнэр энэ тэмсэлдэнь туhалаабди. Манай энэ дэмжэлгэ Чехословакиин арадуудай хуби заяанда нилээд шухала үүргэ дүүргээ гэжэ бидэнэр мэдэнэбди. Манай хамтын дайсан—немецкэ фашистска булимтарагшадые бута сохилгодо манай сэрэгшэд болон партизанууд эдэбхитэйгээр хабаадалсаа hэн. Чехословакиин корпус Советскэ Армиин зэргэдэ ябажа баатарлигаар тэмсэлсэhэн байгаа. Иигэжэ бэе бэедээ туhаламжа болон дэмжэлгэ үзүүлэлсэhэн тухайгаа бидэнэр юундэ дурдахагүй байна гээшэбибди?

Хэрбээ ёhотойл ханинар байгаа hаа, тэдэ ханинарай аха дүү арадуудайнгаа хани ёhоной дэмжэлгэдэ иимэ hайнаар хандадаг байhые тон лэ таатай гэжэ би тоолохо байнаб.

Хархис хара хүсэнүүдые тухиража, социалистическэ байгуулалтын хэрэгтэ hаад ушаруулха гэжэ элдэб эсын арга хэрэглэн, оролдожо байдаг империалистическэ хүсэнүүдэй зүгhөө харата муухай халдалганууд болон хорото ябуулгануудай хэгдэжэ байhан үедэ бидэнэр, мүн таанад шэнэ общество байгуулжа байнабди. Империалистическэ хүсэнүүд зарим хүнүүдэй гээгдэнги hанал бодолые, заримдаа социалистическэ байгуулалтада тохёолдоhон бэрхэшээлнүүдые hамбаашалдаг байна.

hаяхан Венгридэхи революцида харша хүсэнүүд газаа талаhаа эдэбхитэй дэмжэлгэ абан, арадай демократическа засаг түрые унагааха, венгер арадта капиталистическэ мүлжэлгэ болон дарлалтые дахяад тохёолдуулха hэдэлгэ гаргаhан байгаа. Зүгөөр хархис хүсэнүүдтэ Венгриин ажалшад аха дүү арадуудай туhаламжатайгаар, ёhотой шанга харюу үгөө.

Политическэ ушар ёhо тон hайнаар мэдэдэг байhанаа Чехословакиин хүдэлмэришэн анги, бүхы ажалшад венгридэхи событинуудай үедэ харуулаа. Венгриин Арадай Республикын хүдэлмэришэн ангида, ажалшан арадта тэдэнэр аха дүүгэй дэмжэлгэ үзүүлөө. Венгриин революционно хүсэнүүдэй үнэн зүб хэрэгые дэмжэhэн ябадал Чехословакиин, бүхы социалистическэ лагериин оронуудай ажалшадай зүгhөө пролетарска интернационализмын үзэл суртал бодотоор бэелүүлгэ болоно. **(Удаан альга ташалга).**

Венгридэхи событинуудhаа бидэнэр тусгаар hургаал абаабди. Бидэнэр, нэгэдэхеэр, революционно hэрэмжэеэ дээшэлүүлхэ, хоёрдохёор, социалистическэ лагериин бүхы хүсэнүүдые бүри бата бэхеэр эмхидхэн жагсааха, гурбадахяар, өөрынгөө хүдэлмэридэхи алдуу дутуунуудые шууд сэхээр, зоримгойгоор зайсуулха ёhотойбди.

Хүдэлмэришэн ангиин диктатурын hуладаад байгаа hаа, ажалшадай социалистическэ туйлалтануудта ехэ аюул тохёолдожо болохо гэжэ Венгридэхи событинууд харуулаа. Пролетариадай диктатура тухай В. И. Ленинэй hургаалые хуушараа гэжэ имагтал социализмын дайсад соносхожо болохо байна. Капиталистическэ байгуулалтын бии байhан лэ сагта империалистическэ хархис хүсэнүүд социалистическэ оронуудта эсэргүү hүйдхэлгын хүдэлмэри ябуулха гэжэ бидэнэр мартаха ёhогүйбди. Иимэ эрхэ байдалда хүдэлмэришэн ангиин засагые hуладхажа болохо гээшэ аал? Үгы, hуладхаад байгаа гээшэ hаа, ажалшадай дайсадта туhалhан болохо байнабди.

Нүхэдүүд!

КПСС-эй ЦК-гэй июньскэ Пленумэй шиидхэбэри манай партиин болон ороной ажабайдалда угаа ехэ удхашанартай. Партида харша Маленковой, Кагановичын, Молотовой бүлэгэй можо боложо ябуулга хэhыень тус Пленумэй буруушааhыень таанад мэдэнэт. Дотоодын болон гадаадын политикын тон шухала асуудалнуудаар партиин ленинскэ хараа шугамда эсэргүү ябуулга тэрэ бүлэг хэhэн байгаа.

Июньскэ Пленумэй шиидхэбэрие аха дүү коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй бүхы партинууд hайшаалтайгаар угтаа, тэрэнние тон зүбөөр ойлгожо, нэгэн hаналтайгаар дэмжээ.

КПСС-эй ЦК-гэй июньскэ Пленумhээ хойшо Советскэ Союзай политика ямар болоно ааб гэжэ буржуазна хэблэл мүнөө таахые али болохоор оролдоно. Политикымнай ямар байхань hайн мэдээжэл. Дотоодын, мүн гадаадын политикын талаар Коммунистическэ партиин XX съездын зохёоhон хараа шугамые бидэнэр бүри ехэ оролдосотойгоор саашадань бэелүүлхэбди. Иимэлдаа манай зам. Энэ замhаамнай бидэнние хэншье хадууруулжа шадахагүй. **(Нэрьемэ удаан альга ташалга).**

Хүндэтэ нүхэд!

Танай заводто хүрэхэдээ, хараhан үзэhэн юумэн тухайгаа үгынгөө түгэсхэлдэ таанадтаа хэлэхые хүсэнэб. Энээн тухай хөөрэхыемнии таанад арсахагүй бэзэт гэжэ би бодоноб? **(Альга ташалган болоно, «Хэлэхыетнай гуйнабди!»—гэhэн абяан дуулдана).** Заводтнай hайн. Би таанадта сэхэ руунь хэлэнэб. Чехословакиин хүдэлмэришэд болон инженернүүдэй ехэ шадамар байhыень бүхы дэлхэйн хүн зон мэдэхэ байна. Советскэ хүдэлмэришэд болон инженернүүд таанадhаа олон юумээр hургаал абаа, абаhааршье байна. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Техникэ нэгэл байрадаа байдаггүй, хүгжэжэл байдаг гэжэ таанад hайн мэдэнэт. Туйлаhан амжалтаараа hанаагаа амарнагүйбди гэжэ таанадай хэлэhые соносходо бидэндэ ехэ зохид байна. Үнэндөөшье мүнөөнэй эрхэ байдалда нэгэ предприятида хурабшанууд болон генераторнуудые бүтээдэг байжа болохогүй гээшэл. Үйлэдбэреэ тусхай мэргэжэлдэ оруулха, автоматизацилха, тиигэжэ техникые улам нарижуулан hайжаруулха, ажахыгаа бүри ехээр хүгжөөхэ хэрэгтэй.

Капитализм социализм хоёрой амгалан ёhоор мүрысэхэ асуудал үнэндөө үйлэдбэриин хүсэнүүдые хүгжөөхэ асуудал, ажалай бүтээсын асуудал болоно бшуу. Тиимэhээ ажалай бүтээсые капиталистическэ оронуудайхиhаа бүри дээгүүр болгохо шухала байна. Капиталистическэ байгуулалтада орходоо социалистическэ байгуулалта тон ехээр булюу байна. Хэрбээ капиталистическэ общество зүрилдөөн үндэhэтэй hаа, өөрынгөө баяжахын тулада нэгэниинь нүгөөдэеэ амидыгаар залгижархихаар бэлэн байдаг гээшэ hаань, харин социализмын замда ороhон оронуудта хани ёhоной мүрысөөн, эгээн hайн харилсаа холбоон хүгжэжэ, дүй дүршэлөө халан абалсалга дэлгэржэ байдаг.

Манай арга боломжонуудые бодолтойгоор ашаглаха, экономическа асуудалнуудаар арадай демократиин оронуудай алишье талада ашатай туhатай хэмжээнүүдые зүбшэн тааруулжа абадаг байха — тон ехэ зорилго бидэнэй үмэнэ табигдажа байна.

Нүхэдүүд!

Үдэр ерэхэ тудам бэхижэжэ байhан чехословацко-советскэ аха дүүгэй хани барисаан, манай оронуудай хоорондо али бүхы талаараа улам бүри үргэдэжэ байhан аха дүүгэй холбоо барисаан социалистическэ лагериие бэхижүүлхэ хэрэгтэ, эб найрамдалай болон арадуудай аюулгүй байдалай түлөө тэмсэхэ хэрэгтэ шухала туhа нэмэри болоно. Энэ харилсаа холбоомнай бэе бэедээ дэмжэлгэ ба аха дүүгэй туhаламжа үзүүлэлсэхэ ябадалда үндэhэлдэг. Байлдаанай үедэ туйлагдаhан энэ хани барисаагыемнай манай дайсадай ямаршье аашанууд hулаpуулжа шадахагүй. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

«Бидэнэй хоорондо тиимэ ехэ арсалдаануудай гарадаггүй байhанда, манай социалистическэ оронуудай хоорондо тиимэ ехэ арсалдаануудай хэзээдэшье гарахагүй байhанда бидэнэр баясанабди» гэжэ Свердловскын Уралмашзаводой ажалшадай митинг дээрэ нүхэр Антонин Новотнын хэлэhэн үгые бидэнэр яаха аргагүй зүбшөөнэбди. Советскэ Союзай, Чехословакиин, социалистическэ лагериин бүхы оронуудай арадуудай ахадүүгэй эбдэршэгүй хани барисаан мандан бадаржа байг лэ! **(Нэрьемэ удаан альга ташалга, «Ура!» хашхаралдаан болоно).**

Социализм байгуулгадаа шэнэ амжалтануудые туйлахыень Чехословакиин баатарлиг хүдэлмэришэн ангида үнэн зүрхэнhөө хүсэнэбди.

Социализм байгуулжа байhан Чехословакиин ажалда дуратай, оюун бэлигтэй арад мандаха болтогой! **(Нэрьемэ удаан альга ташалга, (Ура!» хашхаралдаан болоно).**

Чехословакиин алдарта Коммунистическэ парти мандаха болтогой! **(Нэрьемэ удаан альга ташалга, «Ура! хашхаралдаан болоно). «Чехословакиин Коммунистическэ парти мандаха болтогой!» гэhэн юрөөл суглараагшад табяа.**

Чехословакиин арадай правительство мандаха болтогой!((Нэрьемэ **удаан альга ташалга).**

Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал мандаха болтогой! **(Нэрьемэ удаан оваци, «Ура!» хашхаралдаан, «Эб найрамдал мандаха болтогой!» гэhэн юрөөл табилга болоно).**

МАЛДАА БАРДАМ ХҮРЭХЭ ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭХЭБДИ

Хэжэнгын аймагай Энгельсын нэрэмжэтэ колхоз энэ жэлдэ үхэрэйнгээ (бодо малда абахада) толгой бүридэнь 21 центнер бүдүүн тэжээл, үнеэн бүридөө 10 тонно силос бэлэдхэхын түлөө шангаар тэмсэжэ байна. Тус колхозойхидой бэшэгүүд доро толилогдоно

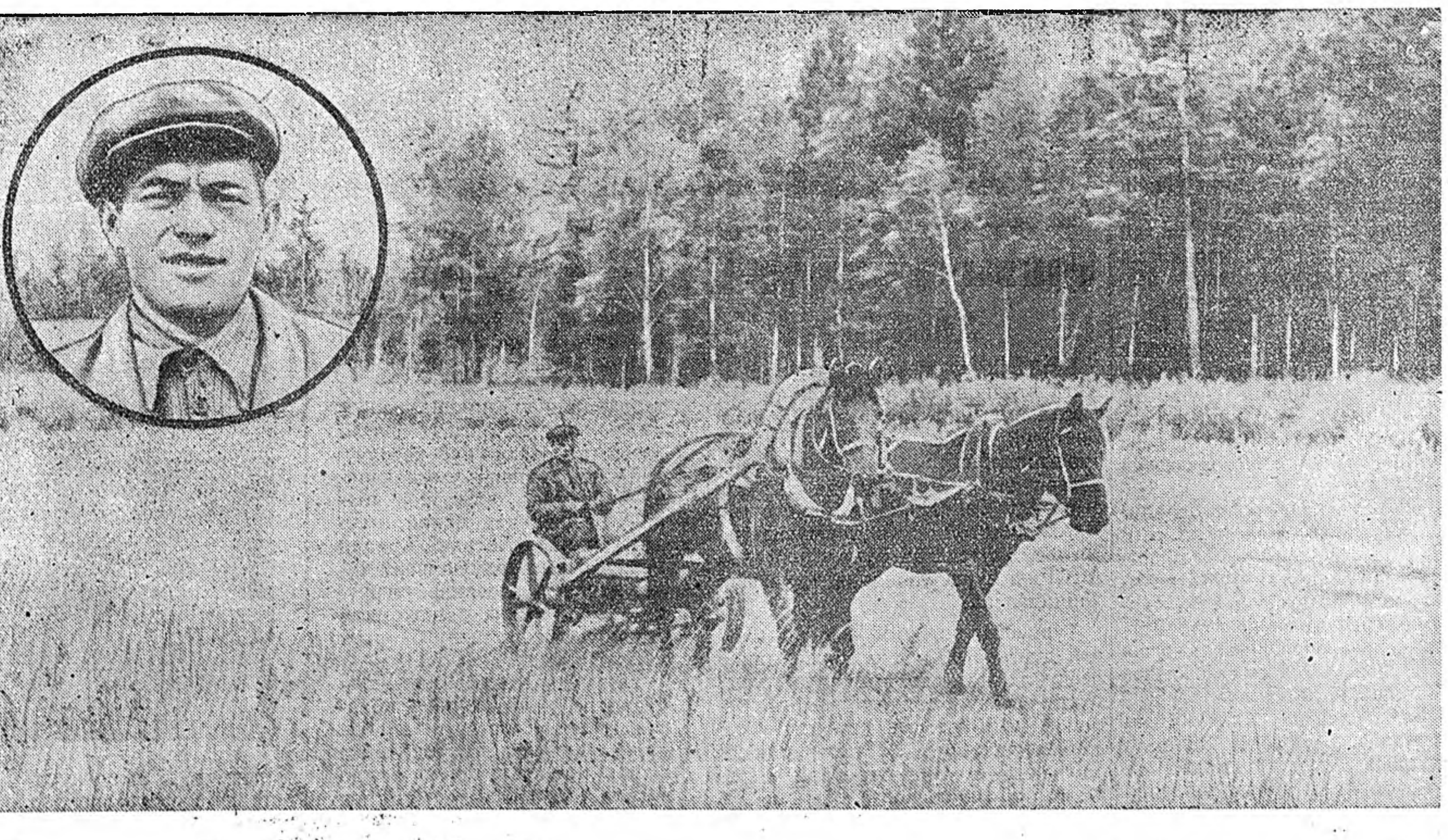

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Колхозой эрхим косилкашан Анатолий Павлович Грузинцев.

Д. Чимитовэй фото.

Тэжээл бэлэдхэлгын түсэбһөө

1860 гектар сабшалангайнгаа газарһаа гадуур 170 гектар ойн соорхой, намаг, полиин заха сабшаха. Үбһэ сабшалгаяа июлиин 10-һаа августын 10 болотор, гушан үдэртэ дүүргэхэ. Үдэртөө 70 гектарһаа доошо бэшэ сабшаха. Сабшалангай газарай 1330 гектарынь тракторна косилкаар, 425 гектарынь морин косилкаар, бэшэниинь гар хажуураар сабшагдаха юм. Гар сабшалгада 20 хүн саг үргэлжэ хүдэлхэ.

Үбһэ сабшаха, тармаха, һүрилхэ хүдэлмэридэ таряан ажалай бригадын 38 хүн, һүнэй товарна фермын—26, хониной фермын—31 хүн, тракторна хоёр тармуур, морин 6 тармуур хүдэлхэ юм. Үбһэ бухаллаха, һүрилхэ хэрэгтэ машина хэрэглэгдэжэ, сабшалга хуряалга хоёрой хоорондо гээгдэл гарахагүй.

Хамтадаа 14100 центнер үбһэн бэлэдхэгдэхэ юм.

Силос даралга ба набшаһата тэжээл бэлэдхэлгэ

Энэ жэлдэ 2125 тонно силос дараха. Тэрэ тоодо 1800 тонно силос кукурузын ногоогоор, 300 тонно наран сэсэгээр дараха. Энэ хүдэлмэри бүхыдөө механизмын хүсөөр хэгдэхэ. Силос дараха түсэбөө дүүргэхын түлөө июлиин 25 болотор 300 тонно силос дараха нүхэнүүдые шэнээр бэлдэхэ. Энэ хүдэлмэридэ арба арбан хүнтэй гурбан звено табиха.

Набшаһата тэжээл 1600 центнер бэлэдхэхэ. Энэ хүдэлмэридэ һургуулиин һурагшадһаа, үбгэжөөл колхознигуудһаа бүридэһэн 15 хүнтэй нэгэ бригада эмхидхэхэ.

Зелёнко болон солоомо бэлэдхэлгэ

450 гектар зелёнкынгоо газарһаа 9000 центнерһээ бага бэшэ шэмэтэ ногоон тэжээл бэлэдхэжэ абаха. Мүн 6 мянга гаран центнер солоомон суглуулагдаха юм.

Эдэ бүгэдэһөө гадна 1000 центнер таряа талханай зүйл адуу малдаа бэлэдхэхэ.

Тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэриие амжалтатайгаар үнгэргэхын түлөө гаднаһаа 35 хүниие хабаадуулха.

Тэжээл бэлэдхэлгые механизацилхабди

Ниитын адуу малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ манай тракторна бригада гол үүргэ эзэлхэ юм. Тиимэһээ бригада эртээнһээ энэ хүдэлмэридэ бэлдэһэн, мүнөө үбһэнэй хүдэлмэриие хэзээшьегүй эхилхээр бэлэмди.

Манай бригадын хүсөөр 1330 гектар газарай үбһэн сабшагдажа, тармагдаха ёһотой. Мүн бүхы аргаараа энэ үбһөө бухаллан, һүрилжэ абаха гэжэ оролдохобди.

Абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ механизаторнууд ехэ туһа хүргэхэ байна. Тон тиимэһээ манай бригадын механизаторнууд тэжээл бэлэдхэлгээр хараалагдаһан түсэбөө дүүргэхын тула оролдохо. Хараалагдаһан хэмжээнэй хүдэлмэриие хэхын тула сабшалгын хоёр тракторна агрегат хүдэлмэрилхэ юм. Мүн нэгэ тракторай тармууртайбди. Эдэ машина зэмсэгүүднай хүсэд һайнаар заһабарилагдаһан, хэрэгтэй запасной частьнуудаар хангагданхай, тоһодолгын материал болон горючи хүсэд хүрэхөөр асарагдаһан, хажуур хурсадаха точильна аппарат түхеэрэгдэнхэй.

Тэжээл бэлэдхэлгэдэ бригададамнай 11 хүн ябаха юм. Тракторна агрегадуудые даагшаар дүй дүршэлтэй механизаторнуудаа томилообди. Жэшээлхэдэ, бригадымнай трактористнууд Дугар Жимбеев, Михаил Жанчиков гэгшэд машина техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, сабшалга дээрэ үдэр бүриингөө даалгабариие 130 — 150 процент дүүргэхэ уялга абаа.

Мүн механизмын хүсөөр силос дараха, намартаа зелёнкын ургаса һайнаар хуряажа абаха байнабди.

Ажал хүдэлмэреэ һайнаар эмхидхэжэ, абаһан уялгаяа бригадынхидай нэрэтэй солотойгоор дүүргэхэ байһаниинь дамжаггүй.

Доржи Гончиков,
Хэжэнгын МТС-эй 3-дахи тракторна бригадын бригадир.

Бригадымнай үбһэшэдэй зорилго

Табн шахуу хүнһөө бүридэһэн манай таряан ажалай бригада үбһэнэй хүдэлмэридэ жэгдэрэн оронхой. Бригададамнай барилгашад, мүн 11 һаалишад туһалалсана. Тиихэдэ морин нэгэ косилка, морин нэгэ тармуур хүдэлмэрилнэ.

Энэ жэлдэ 540 гектарта үбһэ хуряажа, хамтадаа 4100 центнер үбһэ абаха ёһотойбди. Энэмнай нёдондонойхидо орходоо 1,5 дахин ехэ болоно.

Энэ хүдэлмэриие таряа хуряалгын эхилхэһээ урид, һарын болзорто хэжэ дүүргэхэ зорилготой, түрүүшын үдэрһөө эхилэн, ажалаа һайнаар эмхидхэжэ, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллахые оролдонобди.

Бригадамнай гурбан звено боложо хубаагданхай. Тиигээд бригадынгаа хэхэ хүдэлмэриие звено бүхэндэ хубаарилжа үгэһэн юмди. Үбһэшэн бүхэниие ажалай заабари, нормотой, ажалай түлөөһэнтэй танилсуулһан байнабди. Үүр сайжа, үдэр болохотой сасуу урилдан ажалаа эхилээд, үдын түлэг халуунай эхилтэр ажаллаад, хоёр час тухай амаржа, саашадаа үдэшын бүрэнхы болотор ажалланабди. Үбһэнэй хүдэлмэриин эхилһээр морин косилкашан нүхэр Грузинцев, гар хажууршад нүхэд Прохоров, Нимбуев, Дамдинов, Балбарова, Дымчикова ба бусад бүтээсэ ехэтэйгээр, оролдосотойгоор ажаллана.

Энэ жэлдэ сабшалангаймнай үбһэ ногооной ургаса муу бэшэ.

Ашаг шэмэтэ адуу малаа элдэб һайн тэжээлээр гүйсэд хангахын тула манай бригадын үбһэшэд урдаа табиһан зорилгоёо дүүргэхэнь лабтай. Хоорондоо социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлээд, үсэд шангаар ажаллажа байнабди.

Дагба Нимаев,
таряан ажалай бригадын бригадир.

Мал ажалаа хүгжөөхын түлөө

Малһаа бүри ехээр ашаг шэмэ абадаг боложо, ойрын хэдыхэн жэлэй туршада хүн бүхэндэ һүн, тоһон, мяханай хүртэсын талаар хүрэнгэтэ оронуудай эгээ хүсэтэйень—США-е ахин гараха гэһэн орёо хүндэ зорилго парти, правительствомнай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй урда табяа.

Ороноймнай бүхы колхоз, совхозууд, мүн манайшье колхозойхид уялгануудые абаад, бүхы арга боломжоёо тодорхойлон, бүри эршэ хүсэтэйгөөр ажаллана.

Манай Энгельсын нэрэмжэтэ колхозойхид мүнөө жэлдэ урдынхиһаа хараагүй ехэ үбһэ тэжээл малдаа бэлдэхээр шиидээ юм.

Үбһэнэй халуун үеын ерэмсээр, июниин 28-да хамтын суглаа зарлажа, үбһэ сабшалга тухай тусгаар хөөрэлдөө һэмди. Тэндээ түсэбөө нягтаар зүбшэн баталаад, бригадануудтаа түсхай түсэб-даабаринуудые үгөөд, ажалай нормо, нэмэлтэ түлбэри зохёогоод, бултанай нэрэһээ социалистическэ уялга абтаа һэн.

Энэ жэлдэ нёдондонойхидо орходоо 1,5 дахин ехэ үбһэ тэжээл бэлдэхэмнай. Хамта 1800 га сабшалантайбди. Тэрээнһээ 14100 центнер үбһэ абахабди. Гадна, үбэлһөө эхилжэ 7 хүнһөө бүридэһэн луговодуудай бригада сабшаланайнгаа газарай 80-аад процентыень гурба дахин уһалаа, нёдондонойхиһоо хоёр дахин ехэ утэг шэбхэ гаргагдаа. Ойн соорхой, бургааһанай оёор болон бусад горьтойхон газар гараар сабшагдаха. Мүн нёдондонойхиһоо хоёр дахин шахуу ехэ гэхэ гү, али 9 мянган центнер зелёнко, 125 гектарта таригдаһан кукурузаһаа 2100 тонно силос дараха болонобди. Кукурузын полидо 3 тонно минеральна үтэгжүүлгэ хэгдээ. 1500 центнер набшаһата тэжээл, 75 тонно эртын силос бэлдэхээр хараалаад, тэрэнээ хэжэ байнабди. 30 гектарта наран сэсэг таригданхай.

Нёдондо бүхы солоомоёо дабһалаад, һүрилэн хурлаа һэмди. Мүнөө 150 центнер хүр солоомотойбди. Мүн энэ жэлдэ 6 мянган центнер солоомо дабһалан һүрилхэбди. 1000 центнер концентрат абтаха юм.

Бүхы адууһа малаа эбэртэ бодо малда абажа харахада тус бүридэнь 21 центнер тэжээл, тэрэ тоодо зелёнко 6,5, үбһэн 10, солоомо 4, набшаһата тэжээл 1 центнер хүртэхэ болоно.

Үбһэ тэжээл бэлдэхэ түсэбөө амжалтатайгаар бэелүүлхын зорилгоор колхозниигуудаа ажалда эрхимээр хабаадуулхын тулада тоо бүридхэлгэ, түлбэри гуримшуулаабди, нэмэлтэ түлбэри тогтоонхойбди. Ажалай эмхидхэл һайжаруулан, хэһэн хүдэлмэриин шанарые ходо шалгаха, бүтээгдэһэн ажалые актаар тушаажа абаха. Үбһэ тэжээл бэлдэгшэдтэй хэды болоод лэ зүблөө, суглаа хэжэ, дутагдалаа усадхажа байхабди. Үбһэшэдэй ажалые үдэр бүри согсолон гаргажа, тус тустань дуулгажа, ханын һониндо тупхаглажа, мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ эхилээбди. Үбһэшэдэй культурна эрилтэнь хүсэдөөр хангагдаха болоно.

Таба хоноод лэ түсэбэй дүүргэлтэ шалгагдаха, түрүү ябаһан үбһэшэдэй звенодо дамжуулгын Улаан туг, шан үгтэхэ. Үбһэшэдтэ резинэ сабхи болон хэрэгтэй хубсаһан үгтэхэ байна.

Үбһэ тэжээл бэлдэхэ талаар хараалагдаһан түсэбөө хүсэд дүүргэжэ, малһаа бүри ехээр ашаг шэмэ абадаг болохомнай лабтай.

Дондок Дугаров, колхозой түрүүлэгшэ.

Үгэдөө хүрэхэбди

Бидэ мүнөө жэлдэ урда урдынхида орходоо малда хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлдэхэ түсэб табяад үбһэндэ орохобди.

Доодо-Хорёо гэжэ нютагта бидэ даажа абаһан 150 га тухай сабшалантайбди. Хабар эртэһээ хойшо тэндээ 400 тонно хониной хохир шэбхэ гаргажа тараагаа һэмди. Мүн энэ сабшалангаа апрель, майда түрүүшынхеэ, июньдэ хоёрдохёо уһалаабди.

Мүн 82 гектарта зелёнко тариганхай.

Эхэ хонин бүридэ 3 центнер кукурузын силос, 2,5 центнер үбһэ өөһэдөө бэлдэхэмнай гээшэ. Энэ хараалһан түсэбөө бэелүүлхэбди.

ОТФ-е даагша **Д. Дондоков, Д. Зоригтуев, М. Содбоев, М. Будажапов, Ж. Жамбалов,** хонишод.

Зундаа үбһэ сабшахамни

Зунайнгаа амаралтада түрэл нютагаа, колхозоо ерэжэ, жэлһээ жэлдэ ажал хэдэг; хаба шадал соогоо колхозойнгоо ажахын хүгжэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулхые хүсэдэгби.

Ном һургуулида һураад, зунай сэнгүү үедэ, сэбэр агаарта ажаллахада бэе махабадай зүбөөр хүгжэхэ, шүрбэһэ шандааһа шангадхахада ехэ туһатай. Номшье үзэхэдэ һайн. Тиигэбэшье колхозой элдэб ажалда баян дүршэлтэй хүнүүдтэй ябахадаа, мэдээгүй юумэн мэдэгдэдэг, ажалай ёһотой һургуули боложо үгэдэг юм.

Энэ зунай үедэ үбһэндэ ябалсажа, гар хажуураар сабшанаб. Өөрөө хажуураа дабтадагби.

Үдэртөө 50 соотоһоо доошо бэшэ газар һайн шанартайгаар сабшаха уялга абанхайб.

Д. Сангадиев,
Хэжэнгын дунда һургуулиин 9-дэхи классай һурагша.

Удэртөө хоёр нормо дүүргэхэб

Би тэжээл бэлэдхэхэеэ Хасууртайн сабшаланда гараһан Дагба Нимаевич Нимаевай бригадада морин косилкашан боложо гарааб. Хоёр халаанай моридоор ээжэлжэ байгаад хурсадагдажа бэлэн байһан хажуурнуудые үдэртөө хоёр, гурба дахин һэлгэнэб. Хурса хажуурнуудые оло дахин һэлгэхэдэ ногоо даасатай байхаһаа гадна, мориндо хүнгэн байдаг гээшэ. Машинаяа тоһодохо, заһаха сагтань тоһодоод, заһаад ханамжатай ябабал машина хээрэ талын сабшаланда эбдэрдэггүй.

Мүнөө ойн соорхой, уһа шиигтэй һужаа газарай ногоо сабшанаб. Тиихэдээ түрүүшын үдэрнүүдтэ 3,5 га нормын орондо 5—6 га хүрэтэр сабшаа һаа, мүнөө саашадаа ажалайнгаа бүтээсые бүри дээшэлүүлжэ, даабарияа хоёр дахин үлүүлэн дүүргэдэг болохоб.

А. Грузинцев, морин косилкын хажууршан.

Үдэртөө 70 соото сабшанаб

Малайнгаа ашаг шэмые эрид дээшэлүүлжэ, һү, тоһо, мяха бүри ехээр абадаг болохын тулада үбһэ тэжээл хэзээ хэзээнэйхидэ орходоо элбэгээр бэлдэхэмнай гээшэ. Иимэ шухала хэрэгые бэелүүлэлсэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа зорюулхаб.

Нёдондо зундаа үбһэндэ ябалсажа, үдэртөө гар хажуураар 60—65 соото сабшагша һэм. Гараар сабшагдаһан үбһэн арьбан байдаг. Тиимэһээ мүнөө жэлдэ үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо бүри ехэ үбһэ сабшаха һанаатайб.

Үглөөгүүр гэгээ орохотой сасуу үбһэнэй шиигтэй байхада гараад, юһэн час болотор сабшанаб. Удаань 10 часһаа үдын нэгэ час болотор, тиигээд 2 часһаа хажуурай харагдахаяа болитор ябанаб. Үдэрэй шанга халуунда хоёр сагай туршада амардагби.

Үдэртөө 70 соото сабшанаб.

В. Прохоров,
таряан ажалай бригадын гар хажууршан

Үнеэн бүридэ 10 тонно силос

Үбһэ тэжээл ехээр бэлэдхээд, малаа эрхимээр харууһалбал, ашаг шэмэнь эрид дээшэлхэ байна.

Тиимэ туладань энэ жэлдэ нёдондонойхидо орходоо хоёрһоо үлүү дахин ехэ үбһэ хуряахамнай.

40 гектарта зелёнко таряабди. Тэрэнээ өөһэдөө сабшажа, хуряажа абахабди.

Урда жэлнүүдэйхидэ орходоо нёдондо ехэ тэжээл бэлдээ һэмди. Үнгэрэгшэ июньдэ нёдондонойхидо орходоо 2 дахин ехэ һүн һаагдаба.

Хойто жэлдэ энэ үеынхидэ орходоо һү һаалгаяа 2 дахин дээшэлүүлхын түлөө үнеэн бүридөө 10 тонно кукурузын силос бэлэдхэхэ аргатайбди.

Ц. Д. Найданов, МТФ-е даагша **П. Дымчикова, Ц. Батуева, Б. Сультимова, Б. Гымпылова,** адуулгашан.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа). 1. Һаалишад бухал табижа байна. 2. Таряан ажалай бригадын бригадир нүхэр Нимаевай хүтэлбэреэр һурагшад набшаһата тэжээл бэлдэнэ. 3. Барилгын бригадын дархашуул Дээдэ Ильхидэ үбһэ сабшажа байна.

Д. Чимитовэй фото.

ЧИМИТ ЦЫДЕНДАМБАЕВ

Түрэл нютагһаа холо

Доржо хүл дээрээ бодожо хоёр шубуудые хайрлаһаар буугай дуунай дуулдаһан тээшэ ошобо. Хоёр удаа буудаад иимэ олон шубууд соо оройдоол хоёрхониие тудаһандаа Галсан үшөө урмагүй байба.

— Тугаархан, тэдэ нугаһадые ши үргээһэн байба хаш...— гэжэ Галсан зэмэрхэнэ.

Доржо дуугай зогсоно. Эдэ хоёр нугаһа өөрөө алаагүй хадаа Доржо тунтайжа байна гэжэ Галсан ойлгобо.

Һөөгэй һүүдэртэ, нуурай эрьеын һүүдэртэ Доржо хэбтэбэ. Галсан хуурайхан мүшэр хухалжа элһэн дээрэ гал түлибэ. Тиигээд хуушан газетэ дээрэ хилээмэ, тоһо, загаһа, аяга, бутылка гаргажа байба. Уданшьегүй хоёр шубуудайнгаа үдэ нооһые зулгаажа оробо. Таргалжа үрдеэшьегүй һаа яһала һайн нугаһад хэбэртэй.

— Галсан бидэ хоёр ехэл амтатай юумэ эдихэмнай... Теэд лэ нэгэ садахын түлөө хоёр амитадые анюулба гээшэ хабди,—гэжэ Доржо дуугарна.

— Доржо, ши нэгэ юумэ хадуужа аба... Хулгай хэхээ ябаһан хүн гээшэ сүүд захирганшье, хуули ёһон тухайдашье бодожо үзэхэгүй, бултыень мартаха ёһотой юм.

— Амида амитанай наһа жэл хорооһон хүн бурханай урда нүгэлтэй... Харин хулгай хэһэн хүн гансал хуулиин урда нүгэлтэй ха юм. Алагдаһан эдэ хоёрһоо эдэнэрээ орхижо ниидэһэн тэдэ зуу мянган нүгөөдүүлһээнь ши хүлисэл гуйгаад үзэл даа... Шамда мүнөө хүлисэл гэжэ байхагүй. Лама хадаа ши бүришье ехэ нүгэлтэйш!

— Хүрэг лэ даа... Ши хоёр хүлһөөнь татал даа...

— Хоёр хүлынь шүдөөрөө зуугаад зулгаагыш... Эндэхи шубуудай диваажаниие тама болгоһондоо бишни муу байнаб,—гэбэ Доржо.

— Али бүхэниие хайрлажа хаана хүрэхэбши даа... Хүлһөөнь татал даа...

Доржо хүлһөөнь татажа туһалалсаад, нуурһаа уһа асарба. Тиигээд үшөө хоёр утанууд шоро хэхэ баатай болобо. «Теэд яахабши даа... Загаһа жараахайн ябаһан газарта сурхай ябаха хуулитай ха юм. Нэгэ сурхайнь Доржо өөрөө ха юм».

Харагдахагүйшье һаа, шороб утаатай галынь шатажа, хоёр нугаһад галай ойро тоһо бушхажа сонгоно. Һөөгэй һүүдэртэ һууһан хүбүүд хилээмэ, загаһа эдинэд. Галсан буугаа аршажа ороно.

Тиигээд хоёр хүбүүд уһанда орожо эхилнэ. Гэнтэ хүнэй хулуухагүйн түлөө хубсаһаяа хараатайхан орхибо. Нуурай эрьедэ нюсэгэн үлдэшэхэ ушар бии ха юм. Уһанда шунгахада эхин түрүүшын лэ дуһалнууд хүйтэн байдаг. Уһанда һамаржа, шунгажа бэе бэедээ уһа хаялсажа байхада яаһан гоё гээшэб. Һүниин һүүлдэ хүйтэншэг болоһон уһан бэедэ яаһан һайн бэ! Мориной туруунһаа томонууд шара ногоон набшаһад дээгүүр эндэ тэндэ арюун һайхануудшье, барихада хүйтэн сэсэгүүд сайбан найгалзанад. Хахархаяа хахаршоод арайхан үлхэлдэжэ байһан дун сагаан саба аягануудтал сэсэгүүдые Доржо барижа үзэнэ. Тэдэнэй дунда үшөө задаржа үрдеэгүй дээрэһээ хасууриин ногоон борбоосгойн дүрсэтэй сэсэгүүд нэнгэнэ. Сэсэгүүдые Доржо ехэл һайхашаана... Уһанай оёорто байдаг, шарахан үһэтэй русалка басагадай нааданхай бэшэ гээшэ гү? Ямар арюухан сэсэгүүд гээшэб? Абяагүй дуугайхан болоһон нуурай сайбар сэнхиртэйшье, харабтар ногоонтойшье нюруунь Доржо һайхашаан хаража саданагүй. Тэндэ саана дооро, айхабтар гүнзэгы сэнхир уһан соо сагаан үүлэд тамарна. Тэдэнэр уһанда шэнгэшэһэн сэбэр сагаан далбагануудшэнги. Доржо дээшээ харахадаа огторгойн олон хэһэг үүлэнүүдые обёорбо.

«Таниин бидэнэртэй эндэ ерэлсээгүйнь яаһан муу гээшэб? Эндэһээ холошье бэшэ ойрохон, хараа далда шэбэр соо уһанда орожо жаргахал байгаа. Абяа шэмээгүй болоһон нуурай эрьеын элһэн дээрэ хэбтэжэ, наранда шаруулан амарха һэн. Нуурай арюун һайхан сэсэгүүдые сэсэгтэл һайхан гарнуудтаа абахал һэн. Эндэхи агаар Казаниин шорой тооһотойшье, шулуунһаа халашаһаншье агаарһаа тон ондоо ха юм. Эндэхи тон ондоохоноор шаранал даа. Энээхэн түүдэгэй алтан дүлэнэй бадархые Таня шэртэжэ, шубуудай дайсан ламын анюулһан эдэ шубуудһаа ама хүрэхэл һэн. Анисова энэ архиһаа аягада хэжэ үгэхэ байгаабди. Хатуу энэ архиһаа Таня арсаха һэн. Бидэнэр зууншье, арбаншье дуһалха балгахые гуйха һэмди. Тиихэдэмнай манай аргадахые тэбшэжэ ядаһандаа Таня анисова архиһаа ама хүрэхэ һэн. Тиихэдэнь ууһан архиһаань үшөө үлүү ехэ дуһалнууд нюдэнһөөнь мэлмэрэн гараха һэн. Бидэнэр наада харан энеэлдэхэ байгаабди. «Газар дэлхэйн эгээл һайхан булан болохо Лебяжье нуурай энэ оршондо һанаа зүрхэнэймни нүхэрынь, золто хабарайни нараниинь болохо гансал Танимни дутаналши даа!» Уһанһаа гараад, хоёр нүхэд элһэн дээрэ һуубад.

— Доржо ши юундэ бодолгото болобош?— гэжэ Галсан асууна.

— Хайран хоёр һомоёо гарзалаад оройдоол хоёрхон нугаһа анюулһандашни гутажа һуунаб даа,— гэжэ Доржо дуугарба.

— Би баһал оройдоол хоёрой тудагдаһанда шамарлажа байнаб. Олон нугаһа наашань үргээхэ, арбагайдаха аабза гэжэ бишни шамдаал найдажа һууһан байгааб,— гэбэ Галсан.

Доржо түрүүшээр алагдаһан нугаһадые үнэхөөрөө хайрлажа байһан юм. Теэд лэ шарагдажа байһан нугаһадай амтатайхан хоншуун үнэрынь Доржын урда ангууша нүхэрэйнь нүгэлые багадхажа байба. «Ангууша байха гээшэмнай муушье хэрэг бэшэл гээшэ ха». Тиигээд Доржо һууриһаа бодожо нугаһадай амтатайгаар шарагдахые хүсэжэ гал тээшэ нүгөө талаарнь эрьюулбэ.

Хоёр нүхэд наранда бэеэ шаран хэбтэнэ. Галсаниинь эхэнэр хүнэй бэедэл монсогор сагаан, мяхалиг бэетэй, харин Доржонь яһархаг, хара хүрин аад, хатуу мяхатай, шанга сарбуу булшантай. Галсан Доржынгоо иимэ шанга мяхатайдань һанаан соогоо атаархан һагад бодомжолно. Энээниие Доржо тухайлан мэдэнэ. Галсандал адли өөхэ бойногоор эндэ тэндээ дабхаряаташоогүйдөө Доржо олзуурхана. «Эрэ хүн гээшэ намдал адли иимэл бэетэй байха ёһотой даа» гэжэ Доржо һанадаг юм. «Хасаг шуһатай хүн гээшэ үнэхөөрөөшье алмаз хатуу яһатай, дүлэтэ хатуу шуһатай, шэлдэн хатуу балсантай, түмэрлиг шэрхи шүрбэһэтэй байха ушартай ха юм».

Жааханһаа хойшо шэртэһэн шанга байһанаа Доржо мүнөө баяртайханаар һанажа хэбтэнэ. Кяхтын ород-монгол сэрэгэй һургуули дүүргээд наашаа ерэхэдэнь «Доржо Банзаров хадаа элүүр энхэ, бэень доторой болон газаа талын ямаршье тиимэ үбшэндэ дайрагдаагүй» гэһэн үнэншэлгэ медик үгөө һэн бэлэй. Урилдаанай мори унаһан хүнэй улам улам түргөөр гүйлгэхые хүсэдэгтэл Танида үшөөл халуунаар дурлуулха шунал Доржые эзэлнэ. «Таня намайе һангай хубсаһаар лэ ябадахам хараа ха юм даа. Иимэ хатуу балсан бэетэйемни хаанаһаа мэдэхэ һэм».

Таня эндэһээ холо. Тиимэһээ Доржын эрхим нүхэртээ Лебяжье нуур ерэһыень, хоёр амитадые хайра гамгүй хорооһыень, тиигээд уһанда ороһыень, мүн өөрынь тухайда бодолгото боложо байһыень тэрэ огтошье мэдэнэ, һэжэглэнэгүй ха юм.

Эгээ энэ үедэ Казанска губернинскэ ведомость соо хэблэгдэһэн «Сагаан һара хадаа монголнуудай шэнэ жэлэй һайндэр» гэһэн статьяемни инаг һайн басагамни ехэл хананхалжа уншажа байна гэжэ Доржо эгээ мүнөө өөрөөшье һэжэглэнэгүй ха юм. Доржын бэшэһэн статьяе уншажа байхадаа тэрэнэй энэ ажал тухайгаа хэлээгүйень Таня гайхаба. Теэд лэ һайрхуу зангүй, аали даруу хүн хадаа үгэ гараагүй байгаа гэжэ ойлгобо. Ехэл юумэ мэдэхэ, эрдэмтэй сэсэн лэ хүнэй бэшэһэн ажал гэжэ Таня мэдэрбэ. Магад, инаг һайн хүнэйнь, Доржын бэшэһэн статья хадаа Танида һонирхолтой, һайшаалтайгаар һанагдажа болоошье юм бэзэ. Теэд Таня Доржын түрэһэн нютаг тухайда һайса мэдэхэ, бурядуудай, монголнуудай ёһо гурим, түүхэ тухайда һайтар ойлгохын түлөө тиимэ ном уншаха гэжэ энэ үедэ шиидэжэ байба. Тиимэ зохёол номууд заатагүй олдохо.

Өөрынгөө хуби золые сээжэ зүрхэндөө далдалан барижа байханьбэрхэтэй болоод, инаг дуран тухайдаа хани басагандаа Таниин энэ үглөөгүүр хэлэн хэлэн алдаһыешье эндэ нугаһа шаража һууһан Доржо мэдэнэгүйл даа. Хани һайн басаганһаа айхабтар аймшагтайгаар ама алдуулжа, үгэ тангаригыень абабашье, Таня хэлэхэ зориг даб дээрэ олобогүй. «Энээнэй тухайда Доржотой өөртэйнь уридшалан зүбшэхэ» гэжэ сэсэн басаган шиидэһэн байба. Доржо хадаа намһаал холо харадаг, намһаа өөрэһөөмни жэшээгүй сэсэн, ажабайдалайнгаа дүршэлөөршье баян лэ гэжэ шиидэдэг дээрэһээнь Танида тиимэл һанал түрөө юм.

Ямараар Доржые магтажа хөөрэхээ, тиигээд хани басаганайнгаа эдэнэй харилсаае али зэргээр һайшаахыень, Таниин хэлэжэ байхада Доржын тэрэнэй урда ямараар харагдахыень Таня өөрөө уридшалан таажа, мэдэжэ, мүн баясажа байна гэжэ Доржо һэжэглэнэгүй. Таня нэгэтэ Доржын тухайда хани басагадтаа заатагүй хөөрэхэ юм. Тиихэдээ дурлаһан басаган үнэхөөрөө биишье, үгышье һайн шанарнуудые Доржодо няахал байха. Тиихэдэ, Доржо хадаа элдэбын үльгэрэй зэбсэгтэ Роланднуудые, үглөөнэй ододые, наранай бүрүүлтүүлэн далдалдагтал тон адлиханаар лэ далдалхал байха.

Агуухэ арадуудай хани барисаан

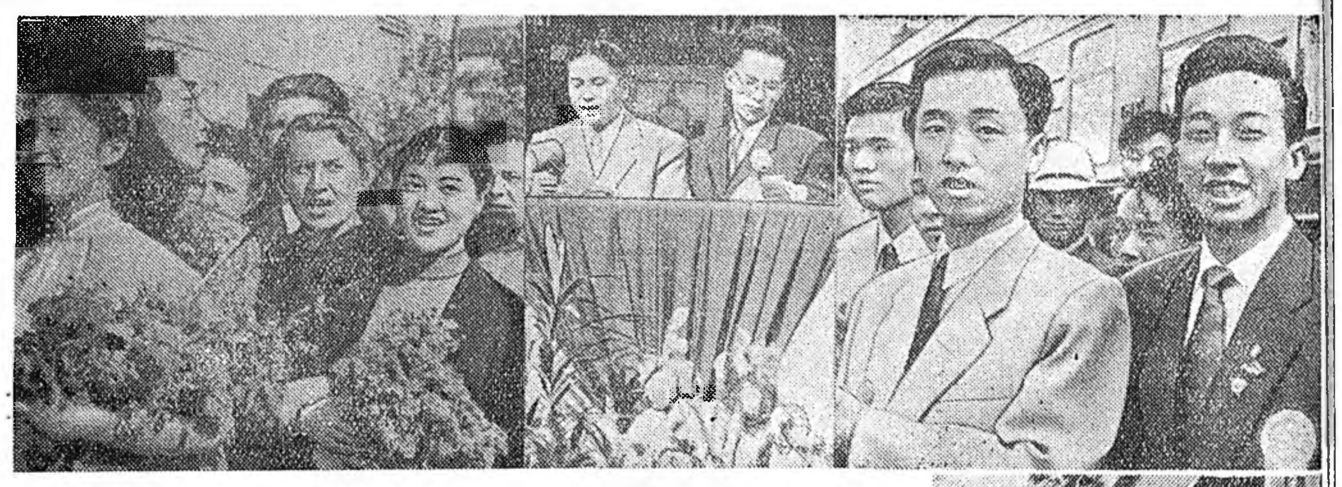

Москва! Энэ үгые ямар хэлэн дээрэ хэлэнэгүйбдаа. Илангаяа энэ үдэрнүүдтэ бүхы дэлхэйн залуушуул өөһэдынгөө нютаг оронһоо социалистическэ оронуудай эгээл ахалагша түб хото зорин мордоходоо энэл үгэ оло дахин лэ дабтана бшуу. Хариин гүрэнүүдэй залуу түлөөлэгшэд дэлхэй дээрэ гоё һайхан түб хотонуудай нэгэн Москвае үзэхэ хараха байһандаа омогорхон ябана. Энэшье үдэр манай агуу-ехэ ханинар—Хитадай Арадай Республикын залуушуулай түлөөлэгшэдэй олонхинь түрүүшынхеэ Москва ошохомнай гэжэ айхабтар ехэ баяртай ябажа байнал.

Үсэгэлдэр манай Улан-Удын станцида халта хүрөөд ябааша тусгаар составта дүрбэн зуу гаран Хитадай залуушуул баяр баясхалантайнууд замда ябажа байна. Поездын байгаан соо гаража эдэнэр Бурят-Монголой комсомолецууд болон залуушуултай уулзаа, хөөрэлдөө. Агуухэ хитад арадай олон яһатанай түлөөлэгшэд-залуушуул бии. Хада уулатай Түгэд оронһоошье, губи тала газарта һуудаг монголнуудшье бии. Эдээн соо бага үхибүүдшье бии. Эдэнэр булта фестивальда хабаадагшад.

Поездын тогтоон соо саг зуурын митинг болоо. ВЛКСМ-эй обкомой секретарь нүхэр **Заиграев** митинг нээгээ.

— Залуушуулай Бүхэдэлхэйн фестивальда хабаадахаяа бүхы дэлхэйн оронуудһаа залуушуул манай Эхэ ороной түб хото Москва зорин ябана, — гэжэ нүхэр Заиграев хэлэнэ. Фестивалай зорилго хадаа бүхы оронуудай залуушуулай хани барисаа улам бэхижүүлхэ гэһэн юм. Арадуудай энэ нангин тэмсэлдэ советскэ, хитадай залуушуул ехэ үүргэ дүүргэжэ байна.

Паровозо-вагонно заводой комсомольско - залуушуулай бригадын бригадир нүхэр **Шаламов** ПВЗ-гэй комсомолецууд болон залуушуулай зүгһөө Хитадай ахадүүнэрые амаршалаа.

— Тон дүтын нүхэд, таанадаа үдэр бүри хүлеэжэ байгаабди,— гэжэ нүхэр Шаламов хэлэнэ,— Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал ба хани барисаанай илан мандахаар фестиваляа үнгэргэхыетнай хүсэнэбди. Таанад Хитадай залуушуулай эрхим түлөөлэгшэд байгаа ёһотойт. Манай залуушуул фестивальда эрхим һайнаар бэлэдхэхын тулада ехэ оролдолго гаргаа. Манайшье заводой комсомолецууд, залуушуул бүхы шадалаараа оролдоо. ПВЗ-гэй комсомолецууд түсэбһөө гадуур нэгэ паровоз бүтээн гаргаад, комсомольско-залуушуулай эрхим бригадада тушаагаа.

— Зай, харгы замдаа һайн ябахыетнай таанадтаа хүсэнэбди,—гээд нүхэр Шаламов дүүргэбэ.

Студентнүүд, залуушуулай зүгһөө багшанарай институтай студентка **Нархинова** үгэ хэлээ.

Хитадай спортивна делегациие толгойлогшо **Тэн-Юнсинь** Бурят-Монголой комсомолецууд болон залуушуулые амаршалаа.

— Бидэнэр, спортивна делегациин гэшүүдые, уранһайханай ансамбльда хабаадагшадые танай ороной һайхан газар дайда баясуулна. Танай ороной түб хото Москвае хараха байһандаа баярланабди,—гэжэ Тэн-Юн-синь хэлэнэ. Танай ороной газар дайда дээрэ гарахаһаамнай хойшо советскэ хүнүүд, илангаяа залуушуул маниие айхабтар дулаанаар угтана. Советскэ арадай үнэн зүрхэнэй хани барисаае, һайн һайхан туһаламжыень хитадай арад мартахагүй. Энэ поездо ябажа байһан бүхы хүнүүдэй үмэнэһөө Бурят-Монголой арад зониие, залуушуулые, танаар дамжуулан Советскэ правительствые үнэн зүрхэнһөө амаршалнаб.

Советскэ Союзай, Хитадай арадуудай хани барисаан мандаха болтогой, —гээд Тэн-Юнсинь дүүргээ.

Агуухэ хоёр арадуудай залуушуулай түлөөлэгшэдэй ахадүү ёһоной хани барисаанай баяр баясхаланта уулзалга болоо.

Һурагшад-спортсменүүдэй мүрысөөн

БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ РСФСР-эй Гэгээрэлэй министерствын Дальне-Востогой зонын һургуулинуудай һурагшад-спортсменүүдэй мүрысөөн хүнгэн атлетикээр болобо. Энэ мүрысөөндэ Сахалинай, Хабаровскын, Владивостогой, Благовещенскын, Читын, Якутска ба Бурят-Монголой АССР-эй һургуулинуудай һурагшад хабаадалсаа.

Түрүүшын үдэр болоһон мүрысөөнэй дүнгөөр 400 очко абажа манай республикын спортсменүүд түрүү һуури эзэлээ. Хоёрдохи үдэрынь болоһон 4 х 10 метрын эстафетэдэ манай спортсменүүд эстафетнэ модоёо унагаажа, ехэ эндүү гаргаад, абажа боломоор 1000 очкогоо алдашоо. Гэбэшье бурят-монголойхид урмаа хухарангүй бүри эршээ шангадхан мүрысөөгөө үргэлжэлүүлбэ. Тиин спортивна янза бүриин мүрысөөнүүдтэ удаа удаалан илалтануудые туйлажа, түрүүлжэ ябаһан Приморско хизаарай спортсменүүдһээ 600 очкогоор хожомдоод, хоёрдохи һууурида гараба.

Һүүлшын 1500 метрын урилдаан хэнэй түрүү һуури эзэлхые тодоруулха байһан хадань, мүрысөөн бүри шанга тулалдаанда үнгэрбэ. Урилдаанай харгы дээрэ нютаг бүриин түлөөлэгшэд гарана. Манай республикаһаа Улан-Удын № 1-дэхи дунда һургуулиин һурагша Генадий Холопов урилдаашадай дунда бии. Урилдаан эхилбэ. Генадий түрүүлэн, удаань Хабаровскын, Читын гүйгөөшэд ябанад. Хэнэй түрүүлхэнь үшөө мэдэгдэнэгүй. Удангүй Генадий Холопов холо түрүүлэн гаража, илалта туйлаба. Холоповой туйлаһан илалта, мүн манай республикын эдир спортсменүүдтэ илалта асараа.

Тиигэжэ бурят-монголой республикын һурагшад-спортсменүүд зональна мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлээд, РСФСР-эй түрүү һууриин түлөө Сталинградта болохо мүрысөөндэ хабаадалсаха эрхэ олобо. Приморско хизаарайхид—хоёрдохи, Сахалинай һурагшад — гурбадахи һууринуудта гараа.

Түгэсхэлэй парад боложо, түрүү һуури эзэлһэн БМАССР-эй командада РСФСР-эй гэгээрэлэй министерствын вымпел ба грамота барюулагдаа. Мүн хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые эзэлһэн Приморско хизаарай ба Сахалинска областиин командануудта грамотанууд барюулагдаа.

Л. Бобыкин.

ХИЛЫН СААНАҺАА ЕРЭҺЭН ТЕЛЕГРАММАНУУД

Советскэ Союзай Партийно-правительственнэ делегаци Чехословакида айлшалһаар

БРАТИСЛАВА, июлиин 13. (ТАСС). Чехословакида ошоод айлшалжа байһан Советскэ Союзай Партийно-правительственнэ делегаци мүнөөдэр Братиславаһаа гараа. Делегациин зарим гэшүүд Н. С. Хрущев түрүүтэйгээр Хойто-Моравиин промышленна город Остравын горнягууд болон металлургнуудта ошоо. Тэдэнэр Кунчицада шэнээр баригдаһан Клемент Готвальдын нэрэмжэтэ металлургическа комбинадые харaһан байна.

Делегациин нүгөөдэ зарим гэшүүд Н. А. Булганин түрүүтэйгээр Моравиин промышленна центр болгошо Брно городто ошоод, Ян Швермын нэрэмжэтэ металлургическа томо заводые хараа.

Неру Каирта мэдүүлгэ хэбэ

КАИР, июлиин 13. (ТАСС). Хэблэлэй дамжуулһанай ёһоор мүнөөнэй уласхоорондын байдал тушаа Индиин премьер-министр Неру үсэгэлдэр Каирта иигэжэ мэдүүлээ: Уласхоорондын харилсаан зарим зэргээр һайжаржа, шанга байдал эли бодо һуларжа байна.

КПСС-эй ЦК-гэй июньскэ Пленум тушаа табигдаһан асуудалда харюусахадаа, Пленумэй шиидхэбэри хадаа «Советскэ Союзай дотоодын болон гадаадын политическэ байдалай улам һайжаржа байһые гэршэлнэ» гэжэ Неру мэдүүлээ.

Польшын Арадай Республикын сеймын сесси

ВАРШАВА, июлиин 13. (ТАСС). Польшын Арадай Республикын сеймын нэгэдэхи сесси Варшавада хүдэлмэрээ үргэлжэлүүлһээр. 1956—1960 онуудта Польшын арадай ажахые хүгжөөхэ табанжэлэй түсэбэй проектые зүбшэн хэлсэлгэ үсэгэлдэр дүүрээ.

Польшые хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб тухай шиидхэбэри сейм нэгэн дуугаар баталан абаа.

Англиин лейбористнууд Германска Демократическа Республикатай холбоо байгуулхые хүсэнэ

БЕРЛИН, июлиин 13. (ТАСС). АДН агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор Англиин лейбористска партиин хүтэлбэрилэгшэ Гэйтскелл Германиин социал-демократическа партиин баруунгерманска организациин түрүүлэгшэ Ф. Нейманда бэшэг эльгээгээ, Германска Демократическа Республикатай холбоо байгуулхые лейбористска парти хүсэнэ гэжэ Гэйтскелл бэшэг соогоо мэдүүлһэн байна.

Лейбористска партиин гэшүүд—парламентын гэшүүдэй ГДР-тэ олоор ерэдэг болоһон тухай сошордожо байһанаа СДПГ-эй баруунай үзэл баримталдаг хүтэлбэрилэгшэдэй гомдолдонь Гейтскеллэй бэшэг харюу боложо үгэнэ гэжэ мэдээсэл соо заагдаһан байна.

Арадай революциин 36 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдаһан найр наадан Монголдо дүүрэбэ

УЛАН-БАТОР, июлиин 13. (ТАСС). «Наадан» гэжэ арадай найр наадан Улан-Баторта гурбан үдэр соо үргэлжэлөөд дүүрэбэ. Энэ һайндэр Монголой арадай революциин 36 жэлэй ойдо зорюулагдаһан байгаа. Бүхэ барилдаан бүгэдын анхарал хандуулһан байна. 500 гаран бүхэ ороной чемпионой хүндэтэ нэрэзэргэ олохын түлөө хүсэ шадалаа һорёо. Монголой мэдээжэ бүхэ Дамдин ороной чемпионой нэрэзэргэдэ хүртөө. Мори урилдаан, спортивна бусад наадануд болоо. Ажахы болон культураяа хүгжөөлгөөр республикын амжалтануудые харуулһан, монгол-советскэ хани барисаанай общиествын ажал-ябуулгатай танилсуулһан выставкэнүүд нээгдэһэн байгаа.

Монгол арадай айлшадые: СССР-эй Верховно Соведэй делегациие, советскэ профсоюзуудай түлөөлэгшэдые, советскэ хэдэн эрдэмтэдые, Хитад, Чехословаки, Англи, Польша, Япон болон Финляндиһаа ерэһэн айлшадые найр нааданда хабаадагшад ехэ халуунаар амаршалаа. Монголдо гастрольдо ябажа байһан Башкирын арадай хатарай ансамблиин концертнүүдые эдэ үдэрнүүдтэ хүн зон ехээр һонирхон хараа.

Советскэ Союзай Партийно-правительственнэ делегациин Чехословакида айлшалжа байһан тухай хитад хэблэл иигэжэ бэшэнэ

ПЕКИН, июлиин 13. (ТАСС). Советскэ Союзай Партийно-правительственнэ делегациин Прагада ошоод байһанда хитад хэблэл ехэ анхарал хандуулна.

Прагын «ЧКД-Сталинград» заводой хүдэлмэришэдэй үмэнэ Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгын удхые томо гаршагуудтайгаар бүхы центральна газетэнүүд мүнөөдэр толилоо.

Газетэнүүд иимэ гаршагуудтайгаар бэшэнэ: «Н. С. Хрущев ахадүү партинуудай бата нягта нэгэдэлтэй байһые заагаад, пролетариадай диктатурые һуларуулжа яашье болохогүй гэжэ онсолон тэмдэглээ» («Жэньминьжибао»), «Партинууд эбдэршэгүй бата нэгэдэлтэй гэжэ, энэ бата нэгэдэлыень һуларуулха гэжэ капитализмын үзэл баримталагшадай һэдэһэн али бүхы оролдолгонууд буруу һурэхэл гэжэ Хрущев онсолон тэмдэглээ» («Гунженьжибао»). КПСС-эй XX съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ замаар саашадаа дабшаха хэрэгтэй. Венгридэхи событинуудһаа һургаал абан, һэрэмжэеэ дээшэлүүлхэ бата нэгэдэлээ бэхижүүлхэ, алдуунуудаа зайсуулха хэрэгтэй гэжэ Хрущев тэмдэглээ» («Дагунбао»).

Венгриин фабрикада болоһон түймэрые советскэ сэрэгшүүд сараба

БУДАПЕШТ, июлиин 13. (ТАСС). Дунафельдвартахи улаһа болбосоруулдаг фабрикада залин буужа, түймэр болоо. Тэрэнһээ уламжалан фабрика бүримүһэн шатаха аюулда ороһон байна.

Венгриин газар дээрэ саг зуура байһан советскэ сэрэгэй частьнуудай нэгэнэй солдадууд түймэрые түрүүн ажаглан хараһан байгаа. Тиигэжэ түймэрые ехэ нэтэрүүгээр оролдон саража, тон ехэ баялигые галай аюулһаа абарһан байна.

Түймэр саралгада хабаадаһан советскэ солдадуудта Венгриин хүнгэн промышленностиин министерство баясхалан хүргөө.

Редактор Д. Л. ЛОБСАНОВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—32-74. отв. секретаря— 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности —34-05, местной информации и писем —24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н 00475. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 3850.